

Internationella sjöfågel – och gåsinventeringarna i Sverige

Årsrapport för 2007/2008

Leif Nilsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Summary	3
Inledning	5
Material och metodik	6
Väderleksförhållanden	9
Indexinventeringarna	10
Gåsinventeringarna	35
Tack	56

Ekologiska institutionen, Lunds Universitet
Lund 2007

Kontakt adress:

Leif Nilsson, Ekologihuset, 223 62 Lund

Leif.nilsson@zooekol.lu.se

TEL: 046-2223709. 070-5255709

SUMMARY

Nilsson, L. 2008. International waterfowl and goose counts in Sweden. Annual report 2007/08. Department of Ecology, Lund University. 44 pp.

*This report presents the results of the **International Waterfowl Census (IWC)** in January, the supplementary national September count, the Swedish part of the offshore surveys in the Baltic and the International Goose counts in Sweden. The main aim of the January and September counts are to produce annual population indices for the more common species. The midwinter counts have been organized every year since the start of the IWC in 1967, whereas September counts started in 1973.*

*Since 1987-89, the coverage has been standardized to give representative indices for the southern parts of the country (there is now open water further north). Indices are calculated as chain indices, i.e. comparing counts in two consecutive years, then recalculating primary indices to the master years. In the last comparison data from 140 sites in September and 680 in January were used (see **Fig. 1**). The indices are shown in **Tables 2 and 3** and graphs are presented in the species sections. After low midwinter indices the very mild winter 2007, midwinter indices were more normal in 2008. The winter 2008 was also mild as 2007, but not so extreme. There was however very little ice at the coasts.*

*Regular goose counts started in Sweden in 1977/78 and have been undertaken every year since then. Now they include a September count (started in 1984 as a part of the international Greylag Goose count), October counts (a national Bean Goose count), November counts (the international Bean Goose count) and January counts. Annual totals for the more important species are presented in graphs with examples of distribution maps for the last season. Totals counted during the last season are found in **Table 4**.*

*Since the start of the **Greylag Goose** counts in September 1984 the numbers counted in Sweden has increased from about 20 000 to more than 200 000 in September 2006, and somewhat less counted in 2007. In October the majority of the taiga **Bean Geese** are probably staging in Sweden. In October 2007 more than 60000 Bean Geese were counted in the country, i.e. more than in the preceeding years. The high count in 2007 compared to 2008 is probably mostly an effect of different distribution between years and the Swedish data together with data from Germany and Poland indicate that the total population of the sub species has decreased to about 70000 – 90000.*

*The **Canada Goose** on the other hand is still increasing, and the number of staging **Barnacle Geese** counted during the autumn of 2007 was the highest on record with more than 150000 reported. The increase for this species has been very marked and reflect markedly changed staging habits..*

HOME PAGE:

www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm

INLEDNING

Denna rapport sammanfattar resultaten från de internationella gås- och sjöfågelinventeringarna i Sverige under hösten 2007 och januari 2008. De traditionella and- och gåsinventeringarna kunde genomföras som planerat. Grågåsinventeringen i september var liksom förra året kombinerad med en traninventering. I den förra rapporten förutskickades att den stora Östersjöinventeringen, som påbörjades i januari 2007, skulle göras färdig under 2008. Vi fick emellertid inte flygväder, varför resten av inventeringen fick skjutas på framtiden. Vi hoppas kunna genomföra flygningarna nästa vinter istället.

Syftet med hela inventeringsprogrammet är att kartlägga de olika våtmarksberoende fågelarternas förekomst och beståndsutveckling på en internationell nivå samt att följa förändringar i bestånden av de olika arterna. Den insamlade databasen kan sedan utnyttjas för planering av olika naturvårdsåtgärder på internationell nivå. Bl.a. ligger inventeringarna till grund för de kriterier som används för att fastställa vilka områden som klassas som internationellt betydelsefulla enligt våtmarkskonventionen.

De **internationella midvinterinventeringarna av sjöfågel (IWC)** i Sverige har pågått sedan januari 1967, dvs. sedan starten av det internationella programmet. De organiseras och samordnas av Wetlands International (tidigare IWRB) med säte i Nederländerna och täcker hela Europa med angränsande områden. En nationell samordnare i varje land leder inventeringarna och rapporterar till högkvarteret samtidigt som man svarar för de nationella bearbetningarna. De svenska inventeringarna ingår också som ett led i den av Naturvårdsverket organiserade Nationella Miljöövervakningen. Förutom midvinterinventeringen ingår sedan 1973 också en kompletterande nationell septemberinventering för att främst täcka in de arter som under vintern lämnar landet.

Medan de årliga midvinterinventeringarna avser att ge underlag för att följa trenderna och beståndsutvecklingen i de flesta vanligare andfåglar så krävs speciella insatser med bl.a. flyg och båt för att täcka in de havslevande arterna. De internationella midvinterinventeringarna kompletteras därför med jämna mellanrum med mer heltäckande inventeringar. Landstäckande inventeringar av de inre farvattnen i Sverige och andra länder har genomförts några gånger, i Sverige senast under vintern 2004.

Parallellt med sjöfågelinventeringarna organiserar Wetlands International **internationella gåsinventeringar**, vilka pågått i Sverige sedan 1977/78. Det internationella programmet innefattar också räkningar av övervintrande **vadare** (organiserade av den fristående Wader Study Group, numera en integrerad del av Wetlands International), men dessa är inte aktuella i Sverige eftersom vi normalt har mycket få övervintrande vadare i landet.

Även om de internationella sjöfågelinventeringarna liksom gåsinventeringarna och vadarräkninarna startade som europeiska projekt och fortfarande har sin största täckning i denna del av världen, så säger namnet Wetlands International att man syftar till att nå en global täckning. Man har därför upprättat regionala kontor i olika världsdelar.

Resultaten från Wetlands Internationals arbete redovisas på många olika sätt i rapporter, i vetenskapliga arbeten och vid internationella konferenser, den senaste världsomspännande konferensen hölls i Edinburgh i april 2004. Arbetet på fältet inom de olika delarna av inventeringsprogrammet redovisas regelbundet vid olika konferenser för olika arbetsgrupper. Sålunda möttes arbetsgruppen för änder i Danmark 2006, gåsgruppen i Ladakh i Indien våren 2008, medan svangruppen kommer att mötas i Lettland hösten 2008.

De internationella resultaten från projektet samt andra delar av Wetlands Internationals arbete för skyddet av våtmarkerna och deras fauna återfinns på Wetlands Internationals hemsida: www.wetlands.org, där man också finner länkar till de olika delprojekten samt resultatsammanställningar på internationell nivå. En viktig publikation utgiven av Wetlands International (men som också kan laddas ner på nätet) är Waterfowl Populations Estimates, som uppdateras med tre års intervall och som ger en sammanfattning av kunskapen om beståndsstorlek, trender och hotbild för världens vattenfåglar baserat på de senaste undersökningarna.

Årets rapport redovisar resultaten från både sjöfågel och gåsinventeringarna i Sverige 2007/08 men redovisar också trender i bestånden sedan starten av inventeringarna. Före 2004/05 redovisades dessa inventeringar redovisades tidigare i separata rapporter. Resultaten från inventeringarna återfinns också på INTERNET under adressen:

www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm.

På hemsidan kan man dels hitta allmän information om projektet, men också ladda hem äldre rapporter, samt snabbare få aktuell information från de pågående och kommande inventeringarna. Man hittar också sammanställningar över inventeringsresultat för viktigare lokaler samt mer detaljerade redovisningar av inventeringsresultaten för vissa arter. Här finns också mer detaljerade länkar till Wetlands Internationals redovisning av inventeringsresultaten. De i de tidigare gåsrapporterna redovisade tabellerna över antalet gäss på olika lokaler finns nu t.ex. på hemsidan och trycks inte längre i den årliga rapporten. Den som saknar tillgång till INTERNET kan fortfarande få en pappersversion av tabellerna genom att kontakta mig.

Vid årets septemberinventering liksom vid inventeringen i september 2005 och 2006 var täckningen av grågåslokalerna mer fullständig än de närmast föregående åren tack vare en extra satsning tillsammans med Viltskadecentrum för att försöka få en totalinventering av landets grågäss och tranor. Resultaten från traninventeringen redovisas i en separat rapport.

Andfågelinventeringarna finansieras med anslag från Naturvårdsverket, där de ingår som ett led i den nationella miljöövervakningen. Gåsinventeringarna stöds av anslag från Svenska Jägareförbundet ("Forskningstjugan") och när det gäller den speciella grågåsinventeringen i september med anslag från Viltskadecentrum.

MATERIAL OCH METODIK

Sjöfåglar

Inventeringarnas omfattning

Sedan 1993 har sjöfågelinventeringarna i Sverige varit mer standardiserade än tidigare och midvinterinventeringen koncentrerad till ett antal större (referens)områden (**Fig. 2**) jämnt fördelade över södra Sverige för att ge ett säkert underlag för de årliga populationsindexen. I planerna för midvinterinventeringarna ingår också att dessa med ett antal års mellanrum skall vara så heltäckande som möjligt. En sådan landsomfattande inventering genomfördes senast i januari 2004, varvid samtliga inre farvatten och skärgårdar till och med Vaddö-kusten i Uppland

kunde täckas i sin helhet bl.a. genom omfattande land och flyginventeringar. En så fullständig täckning har inte genomförts sedan början av 1970-talet.

Vid septemberinventeringarna inventerades 161 lokaler mot 164 året innan. I jämförelsen mellan 2006 och 2007 ingick 140 lokaler. Täckningen var i princip densamma som de närmast föregående åren, dvs. med större sammanhängande kustområden inventerade i södra Halland, Skånes västkust samt i norra Kalmarsund samt stickprovsmässig täckning i övriga delar av södra Sverige (**Fig. 1**).

Vid midvinterinventeringen 2008 inventerades 785 lokaler, medan 944 lokaler inventerades året innan. Den större täckningen 2007 kan relateras till den omfattande Östersjöinventeringen detta år. 680 lokaler ingick i underlaget för beräkning av midvinterindex mellan 2007 och 2008. Indexlokalernas geografiska läge framgår av **Fig. 1**.

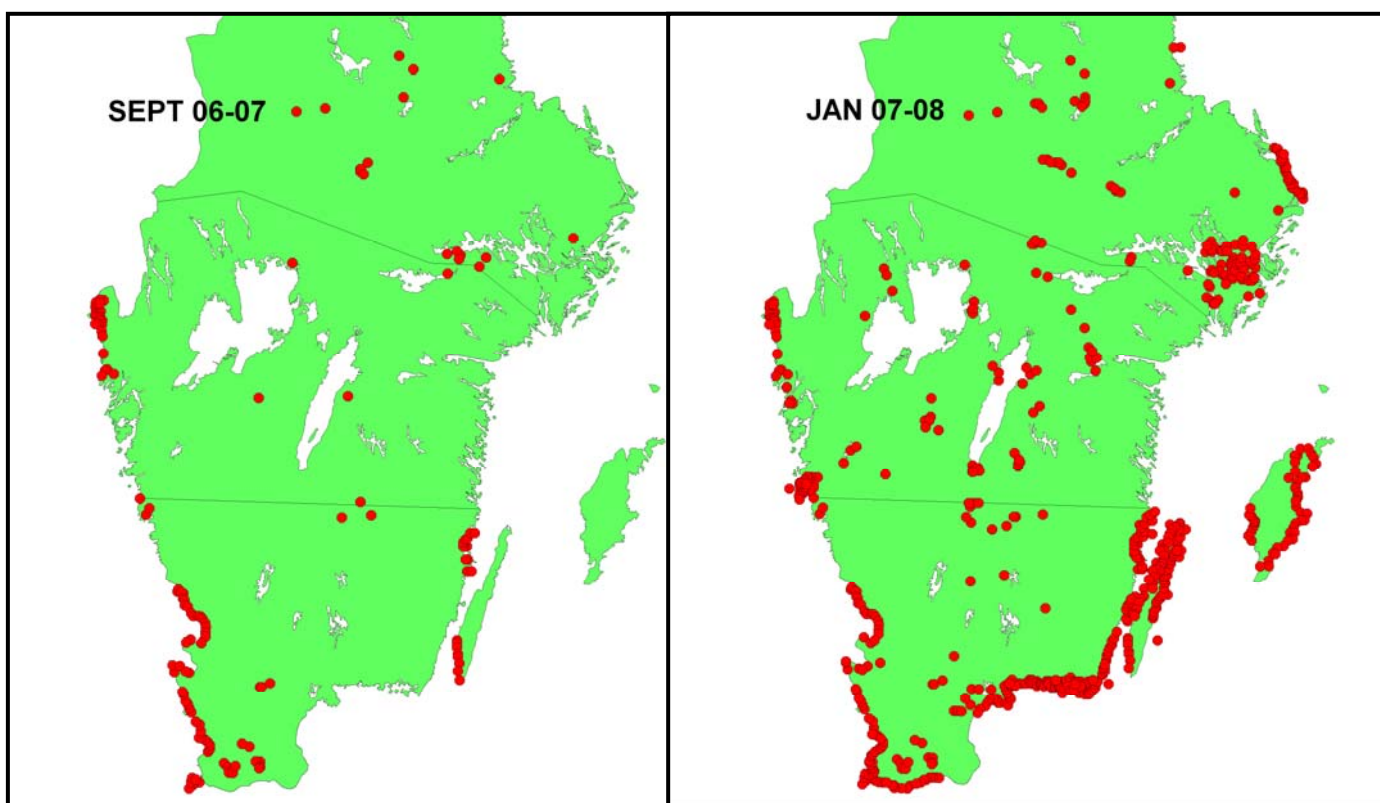

Fig. 1. Indexlokalernas geografiska läge

The geographical position of the sites used in the calculations of annual indices in September and January, respectively.

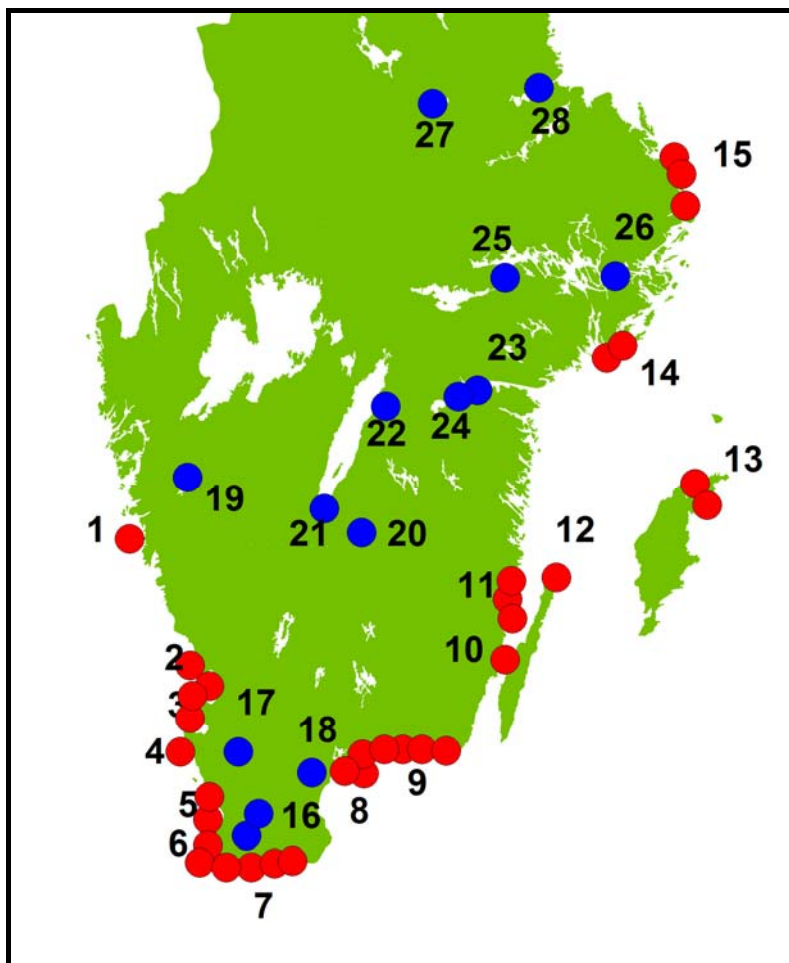

Fig. 2. Gedografiskt läge för referenslokaler, dvs. större områden som räknats varje vinter sedan 1987. 1-15 kustområden, 16 – 28 inlandslokaler.

Geographical position for reference areas, i.e. larger areas covered in the same way every winter since 1987. 1-15 coastal areas, 16 – 28 inland areas.

Sedan 1987 har en del av inventeringslokalerna vid midvinterinventeringarna koncentrerats till ett antal referensområden (**Fig. 2**) med flera ingående mindre räkningsenheter, vilka inventerats varje år. Därutöver har som vanligt ett antal mindre lokaler ingått i underlaget för de årliga beståndsindexen. För vissa mindre vanliga arter illustreras beståndsutvecklingen sedan 1987 av antalet inräknade individ på referensområdena.

Inventeringsmetodik

Metodiken för de landbaserade sjöfågelräkningarna och gåsinventeringarna är väl etablerad och behöver inte beskrivas närmare i denna rapport. Sjöfågelinventeringarna genomfördes liksom tidigare som landbaserade räkningar inom definierade områden, i huvudsak samma som tidigare år.

Indexberäkning

Sjöfågelräkningarna ingår i beräkningarna av de internationella midvinterindexen. Liksom tidigare redovisas förutom det senaste årets resultat uppdaterade indexdiagram sedan starten av projektet. Index i denna rapport är kedjeindex, d.v.s. de har beräknats på samma sätt som tidigare år, men en anpassning till en ny internationell standard (TRIM) kommer att ske senare.

För några mindre vanliga arter, där underlaget speciellt under de första inventeringsåren varit otillräckligt, visas beståndsutvecklingen för de senaste 20-talet år som totalsummorna på referensområdena (**Fig. 2**).

Gåsinventering

Gåsinventeringarna strävar efter att täcka alla lokaler av betydelse för gässen. De inventeras dels genom att räkna på fälten eller vid vissa lokaler genom att räkna gässen under inflygningen till rastplatserna på kvällen eller utfloget på morgonen. Rapporter till SVALAN gicks också igenom.

VÄDERLEKSFÖRHÅLLANDEN

Under de senaste tio åren har september i allmänhet kännetecknats av varmt och mer sommaraktigt väder. 2007 ändrades bilden och månaden kom att anta karaktären av en höstmånad. Inledningen blev kylig, särskilt i norra Sverige. Mitten av månaden karakteriserades av flera frontpassager och en hel del ostadigt väder.

Oktober 2007 var också kallare än motsvarande månad under föregående år. Perioden före och under räkningen kännetecknades av varierande väder av lågtryckskaraktär. Veckan innan inventeringen var det ganska kallt i norra Sverige och även söderut som en följd av nordliga vindar. November inleddes med några förhållandevis milda dagar, men kännetecknades i stort av ostadigt höstväder. En kallare period inträffade strax innan inventeringen.

Liksom januari 2007 kännetecknades januari 2008 av milt och blåsig väder med talrika lågtryckspassager. Många djupa lågtryck passerade in över landet från sydväst med blåst och riklig nederbörd samt mycket milt väder utom längst i norr. Själva inventeringen kunde dock genomföras under goda väderleksförhållanden på de flesta håll. Månadsmedeltemperaturen för januari var 3 – 6 grader över det normala.

Den osedvanligt milda vintern medförde att havsis saknades i inventeringsområdena i mitten av januari liksom fallet var föregående vinter. Vind inventeringen i mitten av januari fanns i. havsis

endast i nordligaste Bottenviken och isen hade ökat endast obetydligt i slutet av månaden. Sjöarna i södra Sverige var isfria. De flesta vattendrag i övrigt i södra Sverige var också isfria.

INDEXINVENTERINGARNA

I och med årets inventeringar har septemberinventeringarna pågått under 35 säsonger, medan midvinterinventeringarna, som startade 1967, har pågått i 42 år. Antalet inräknade individ av de olika arterna på samtliga lokaler räknade vid de landbaserade inventeringarna framgår av **Tabell 1**, medan underlaget för indexberäkningarna 2007/2008 jämfört med 2006/2007 presenteras i **Tabell 2** och **3**.

Populationsutvecklingen för de viktigaste arterna presenteras nedan tillsammans med diagram för september resp. januariindex. För några arter som var mer sällsynta i början av inventeringsperioden, men som senare blivit vanligare, presenteras istället totalsummorna på referensområdena vid kusterna under perioden 1987 – 2008.

Vintern 2008 var liksom den föregående vintern 2007 mild, men den var inte lika extrem med öppet vatten långt norrut i landet som vintern 2006/07. Det milda vädret återspeglas naturligtvis i indexvärdena. 2007 visade sålunda mycket låga index, men för flera arter var index för januari 2008 åter på en mer normal nivå, medan andra arter visade ungefär samma index som 2007.

Septemberindex visade däremot mer den vanliga blandningen mellan ökning och minskningar. Situationen de båda senaste åren, speciellt i januari, visar klart betydelsen av långa serier för att följa trender, medan variationerna mellan olika år i stor utsträckning påverkas av de aktuella väderförhållandena.

För de aktuella arterna nedan ges en kortfattad kommentar till de internationella trenderna, vilka publiceras på Wetlands Internationals hemsida. Dessa har tyvärr en eftersläpning på några år beroende på det stora material som skall analyseras. Detta innebär att det inte skett någon uppdatering av det internationella materialet sedan den föregående nationella rapporten (2006/07) publicerades. I analyserna delar man in Europa i fem regioner, varav Östersjöregionen är den för oss mest intressanta, men många av våra sjöfågelarter flyttar också till den nordvästeuropeiska regionen.

Tabell 1. Antalet inräknade individ av de olika arterna vid de internationella sjöfågelinventeringarna i Sverige i september 2007 och januari 2008.

Total numbers counted of the different species at the September and January counts in 2006/2007 Separate totals are given for coastal and inland sites in addition to the overall totals.

ART	SEPTEMBER			JANUARI		
	Kust	Inland	Summa	Kust	Inland	Summa
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	8956	5821	14777	60535	25319	86454
Kricka <i>Anas crecca</i>	3488	3333	6821	1864	211	2075
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	1	2	0	0	0
Snatterand <i>Anas strepera</i>	14	1482	1496	135	9	144
Bläsand <i>Anas penelope</i>	8903	8960	17863	12766	622	13388
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	435	562	997	394	3	397
Skedand <i>Anas clypeata</i>	190	457	647	14	2	16
Bergand <i>Aythya marila</i>	2	1	3	6901	7	6908
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	2084	3195	5279	98945	7615	107449
Brunand <i>Aythya ferina</i>	75	13964	14039	1644	328	1976
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	1960	644	2604	26594	1824	28428
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	16148	1	16149
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	89	0	89	637	0	637
Sjööorre <i>Melanitta nigra</i>	398	0	398	1396	0	1396
<i>Melanitta</i> sp	0	0	0	2730	0	2730
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	8645	0	8645	8645	0	8645
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	759	40	799	5691	6	5697
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	422	154	576	4865	1614	6516
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	0	8	8	2474	336	2810
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	35	0	35	33	0	33
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2871	3940	6811	19150	4244	23396
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1	73	74	2211	2427	4639
M Sångsvan <i>Cygnus bewickii</i>	0	0	0	5	1	6
Sothöna <i>Fulica atra</i>	2227	19783	22010	18517	5146	23668
Skäggdopping <i>P. cristatus</i>	181	1347	1528	1556	1182	2738
Gråhaked. <i>P. griseigena</i>	3	8	11	14	0	14
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	0	2	2	32	0	32
Svarthals dopp <i>P. nigricollis</i>	0	4	4	0	0	0
Småd. <i>Tachybaptus ruficollis</i>	7	21	28	144	16	160
Storlom <i>Gavia arctica</i>	6	30	36	66	0	66
Smålom <i>Gavia stellata</i>	5	1	6	63	0	63
Vitn Islom <i>Gavia adamsi</i>	0	0	0	2	0	2
Islom <i>Gavia immer</i>	0	0	0	1	0	1
Häger <i>Ardea cinerea</i>	240	103	343	845	194	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	3	0	3
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	6776	1171	7947	7120	712	7832
Toppskarv <i>Ph. aristotelis</i>	13	0	13	0	0	0
Alkekung <i>Plutus alle</i>	0	0	0	12	0	12
Sillgrissla <i>Uria algae</i>	19	0	19	3	0	3
Tordmule <i>Alca torda</i>	42	0	42	5	0	5
Tobisgrisla <i>Cephus grylle</i>	10	0	10	31	0	31
ANTAL LOKALER	116	45	161	568	217	785
Number of sites						

Tabell 2. Septemberindex för de viktigaste arterna 2006 och 2007 samt förändring i index mellan åren. Dessutom anges antalet individer 2007 på de 140 lokaler som inventerats båda åren. Medelindex för åren 1973-1982 = 100.

September indices for different species in 2006 and 2007 with changes in the indices between the years. Moreover the totals for 2007 are given for the 140 sites included in the index calculations. Mean index for the years 1973-1982 is set to 100.

ART	INDEX		FÖRÄNDRING Change %	ANTAL 2006 Total 2006
	2006	2007		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	49	50	2	14141
Kricka <i>Anas crecca</i>	57	36	-36	9250
Bläsand <i>Anas penelope</i>	245	205	-16	16994
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	46	74	61	5123
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	45	74	64	2557
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	51	71	39	8337
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	120	182	52	798
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	226	232	6	551
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	81	77	-5	6629
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	25	21	-16	1506
Storskarv V <i>Phalacrocorax carbo</i>	483	451	-7	5507
Sothöna <i>Fulica atra</i>	42	43	2	4037

Obs. Tåkern och Hornborgasjön ingår inte i index för sothönan, se art texten!

Tabell 3. Januariindex för de viktigaste arterna 2007 och 2008 samt förändring i index mellan åren. Dessutom anges antalet individ 2008 för de 680 lokaler som inventerades båda åren. Medelindex för 1969 – 1978 =100.

January indices for different species in 2007 and 2008 with changes in the indices between the years. Moreover the totals for 2008 are given for the 680 sites included in the index calculations. Mean index for the years 1969 – 1978 is set to 100.

ART	INDEX		FÖRÄNDRING Change %	ANTAL 2008 Total 2008
	2007	2008		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	156	177	13	77547
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	216	218	1	104775
Brunand <i>Aythya ferina</i>	1800	927	-49	1959
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	238	283	19	25776
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	369	261	-29	9465
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	194	268	39	5495
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	59	48	-18	5768
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	129	248	92	2059
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	134	244	80	3865
Sothöna <i>Fulica atra</i>	239	212	-11	22980
Storskarv V <i>Phalacrocorax carbo</i>	46	38	-17	3382

De viktigaste arterna

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

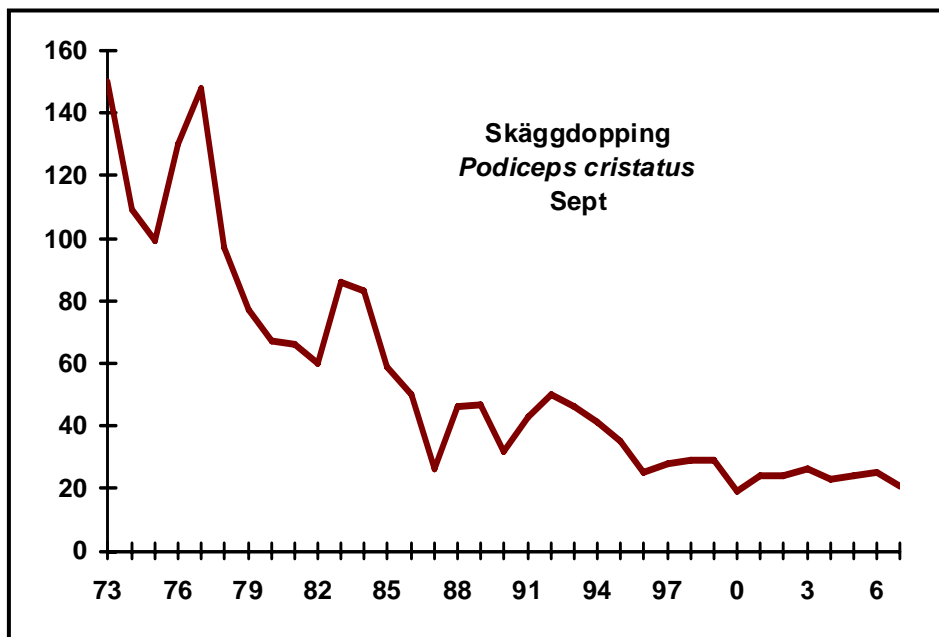

Fig. 3. Septemberindex för skäggdopping *Podiceps cristatus* 1973 – 2007.
September indices for Great Crested Grebe in Sweden 1973 – 2007.

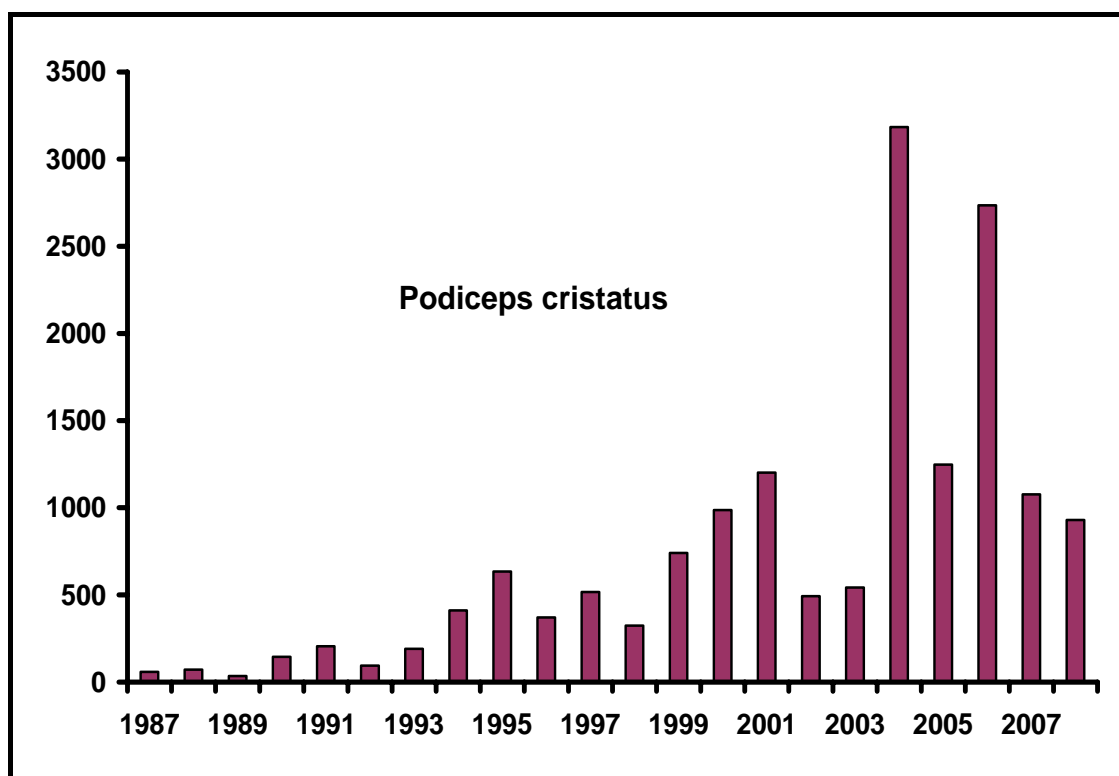

Fig. 4. Antalet skäggdoppingar *Podiceps cristatus* inom referensområdena längs kusterna (Fig. 2) i januari 1987-2008.

*Number of Great Crested Grebes *Podiceps cristatus* on reference areas along the coasts (Fig. 2) in January 1987-2008. Skäggdoppingen har visat en markant nedåtgående trend under perioden. Förändringarna i index mellan 1996 - 2007 var emellertid obetydliga med index på en konstant*

låg nivå (**Fig. 3**). Index 2007 låg på ungefär samma nivå som 2001 och 2002. Frågan är om indexnedgången enbart orsakas av en beståndsförändring (nedgång) eller om en del av minskningen i index hänger samman med förändrade flyttningsvanor i takt med att våarna och därmed häckningen blivit allt tidigare för många arter. Skäggdoppingarna kanske helt enkelt lämnade de viktigaste inlandslokalerna tidigare under 1990-talet jämfört med tidigare.

Före 1990 sågs endast enstaka skäggdoppingar vid midvinterinventeringarna, men från 1995 har antalet övervintrande skäggdoppingar vid de svenska kusterna ökat markant och vid inventeringen i januari 2004 sågs inte mindre än 3500 skäggdoppingar (**Fig. 4**). I januari 2007 sågs endast 1900 skäggdoppingar på de inventerade lokalerna och antalet var ännu lägre 2008, men som sagt isförhållandena medförde att många arter var spridda över ett stort antal isfria vatten. Troligen var det verkliga antalet skäggdoppingar i landet till och med högre än 2004.

Från de internationella inventeringarna saknas vinterindex för Östersjöregionen. För den nordvästeuropeiska regionen rapporteras en ökande trend för skäggdoppingen sedan 1988. Den ovan konstaterade stora nedgången i det svenska septemberbeståndet ägde emellertid rum före 1988.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Antalet rastare under hösten ökade mycket markant under de första åren fram till 1996, varefter en markant nedgång noterats under de senaste tio åren. Vinterindex visade höga index ett antal år i senare delen av sjuttioalet men minskade sedan markant och efter 1983 kan indexserien närmast beskrivas som fluktuerande med ett högt värde i början på 90-talet. Index för den senaste säsongen avviker inte speciellt mycket från de föregående åren (**Fig. 5**).

September och januariinventeringarna representerar olika populationer. Septemberinventeringarna och den mycket markanta ökningen av dessa index motsvarar den allmänna ökningen som noterats i det häckande beståndet av mellanskarv. Vinterindex däremot torde till en betydande del belysa utvecklingen hos övervintrande storskarvar från nordligare häckningsområden senare blandade med övervintrande mellanskarvar under senare år.

Det höga antalet skarvar under det tidiga sjuttioalet, som sedan minskade torde kunna återspegla antingen en nedgång i beståndet av övervintrare efter den kalla vintern 1979 och därpå följande kalla vintrar. Man kan också kanske tänka sig, vilket kanske är mer troligt, att de nordligare skarvarna under de mildare vintrarna stannat kvar längre norrut. Det finns uppgifter som tyder på att detta är fallet.

För perioden 1988 och framåt visar både index för Östersjöregionen och Nordvästeuropa klart ökande trender. Någon motsvarighet till minskningen i septemberindex under senare år finns inte i det internationella materialet. Notera dock att dessa inventeringar avser vinterförhållanden och inte höstinventeringar.

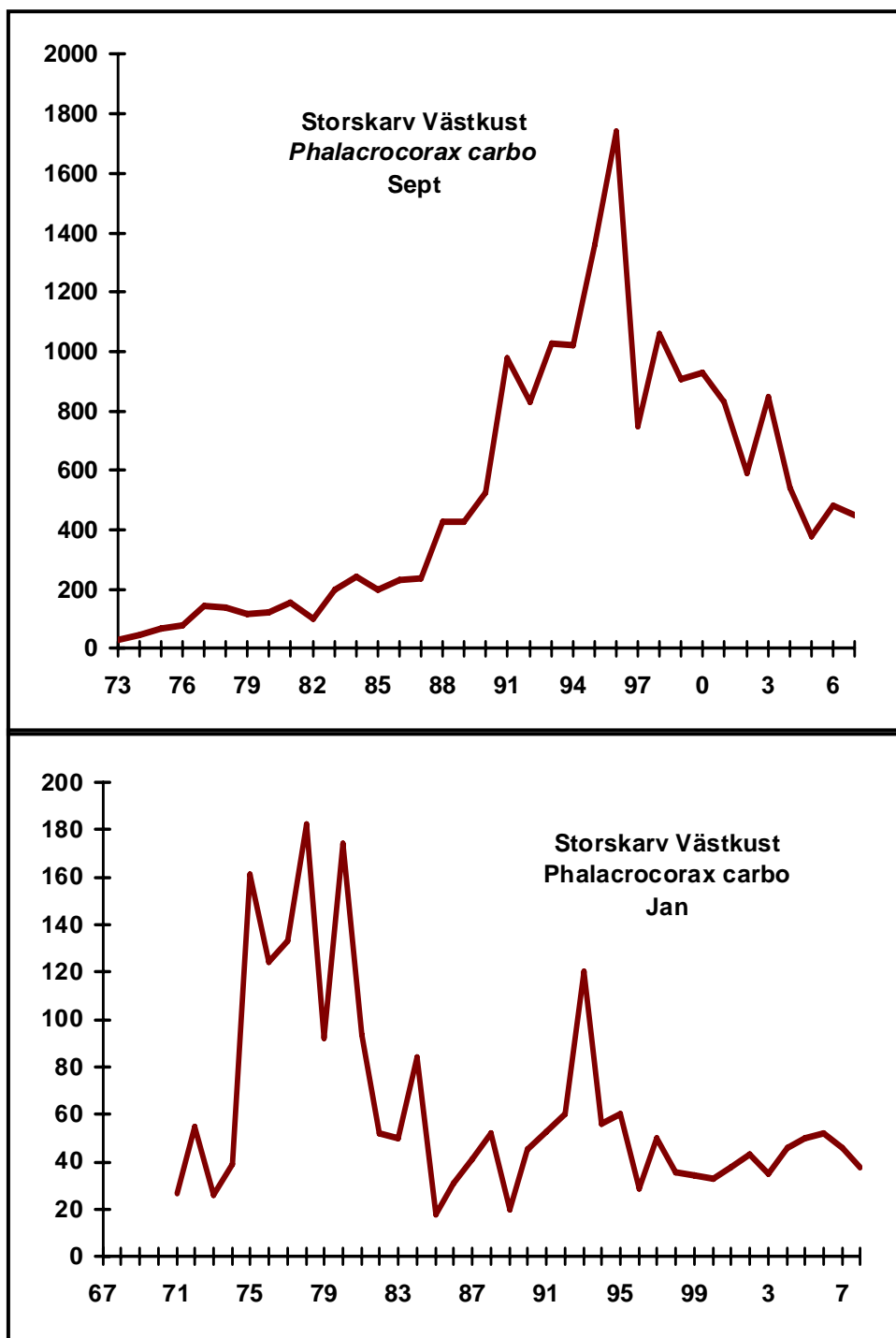

Fig. 5. Index för storskarv *Phalacrocorax carbo* vid den svenska västkusten september 1973 - 2007 och januari 1971-2008.
Indices for Cormorant Phalacrocorax carbo along the Swedish west coast in September 1973-2007 and January 1971-2008.

Index har endast beräknats för västkusten eftersom ostkustens viktigaste områden är dåligt representerade i materialet de flesta år. De sydligaste delarna täcks i januari, men de kan knappast anses representativa för hela ostkusten.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

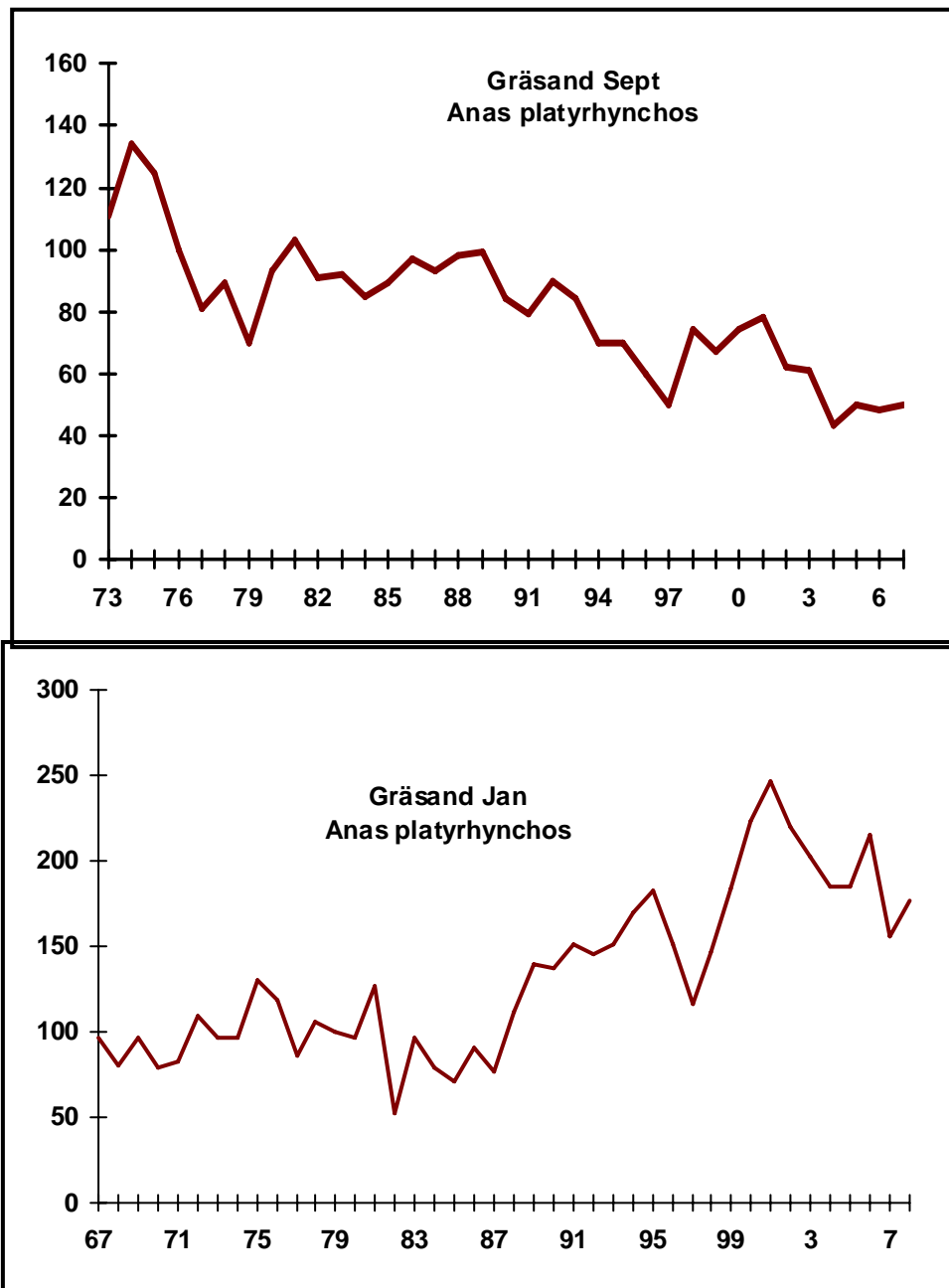

Fig. 6. Index för gräsand *Anas platyrhynchos* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008.

*Indices for Mallard *Anas platyrhynchos* in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.*

Gräsanden tillhör de arter vars septemberindex visat en ganska stabil nivå fram till och med 1989 med undantag för de första åren (**Fig. 6**). Mellan 1991 och 1997 har gräsandindex dock visat en minskande tendens. Räknet över samtliga inventeringsår till och med 1997 visade arten en knappt signifikant neråtgående trend. Index för 1998 var dock väsentligt högre, men ändå inte i nivå med 1980-talet. Index för september 1999-2001 visar endast obetydliga avvikelser från 1998. Index för september 2002 och 2003 låg 20 % under index för föregående år och denna nedgång har sedan fortsatt till 2004 - 2007. Index för 2007 var ungefär detsamma som index för 2006.

Gräsanden tillhörde länge de stabila arterna, vars vinterbestånd kunde karakteriseras som fluktuerande kring en relativt stabil nivå (**Fig. 6**). Denna bild var gällande fram till och med vintern 1987. Sedan dess har vinterindex för gräsanden visat en signifikant uppåtgående trend, som innebär mer än en fördubbling av antalet gräsänder i landet. Januari 2004 och 2005 visade emellertid något lägre index än de föregående åren, men en viss uppgång skedde till januari 2006, som åter visade ett högt index. Den milda vintern 2007 medförde en markant spridning av gräsänderna på många övervintringslokaler som normalt är frusna och därmed ett lägre index än tidigare. En viss mindre ökning noterades till januari 2008.

Den senaste raden av milda vintrar har dock medfört att betydligt fler gräsänder stannat i landet jämfört med tidigare och därmed gett ett högre vinterindex. De minskande septemberindexen är lite mer svårtolkade. Frågan är här om vi har en reell minskning av det svenska höstbeståndet av gräsänder trots att vinterindex antyder ökat andel övervintrare. Även höstflyttningen skulle kunna påverka septemberindexen, så skulle t.ex. de milda vintrarna kunnat ge en tidigare häckning och senare en tidigare bortflyttning från koncentrations-lokalerna på hösten.

Gräsandens internationella index för Östersjöregionen visar inte oväntat en uppåtgående trend från 1970 och framåt, vilket inte är oväntat eftersom de svenska gräsänderna utgör en betydande andel av detta bestånd (runt 30 %). En närmare granskning av de internationella index för denna region visar samma mönster som de svenska indexen med fluktuationer kring en ganska stabil nivå fram till slutet av 1980-talet följt av en markant ökning. För den nordvästeuropeiska regionen visas inte oväntat en svagt neråtgående trend under samma period med fluktuationer kring en nivå på beståndet kring 1 200 000, medan beståndet för Östersjöregionen varierat mellan ca 150 000 och 400 000 beroende på vinterförhållandena.

Kricka *Anas crecca*

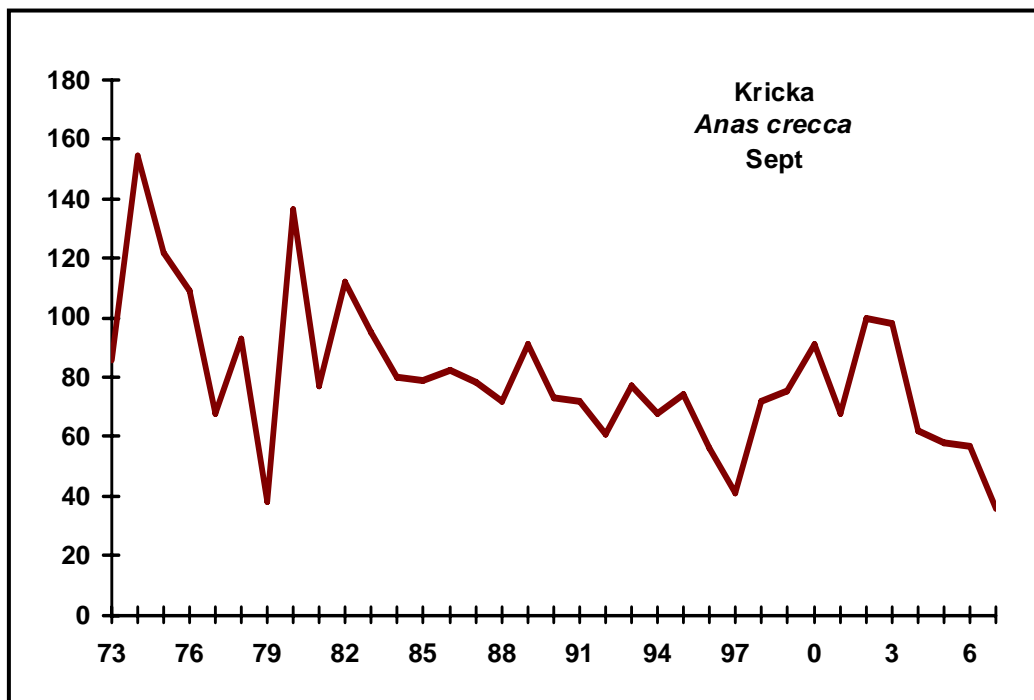

Fig. 7. Septemberindex för kricka *Anas crecca* 1973 – 2007.
*September indices for Teal *Anas crecca* in Sweden 1973 – 2007.*

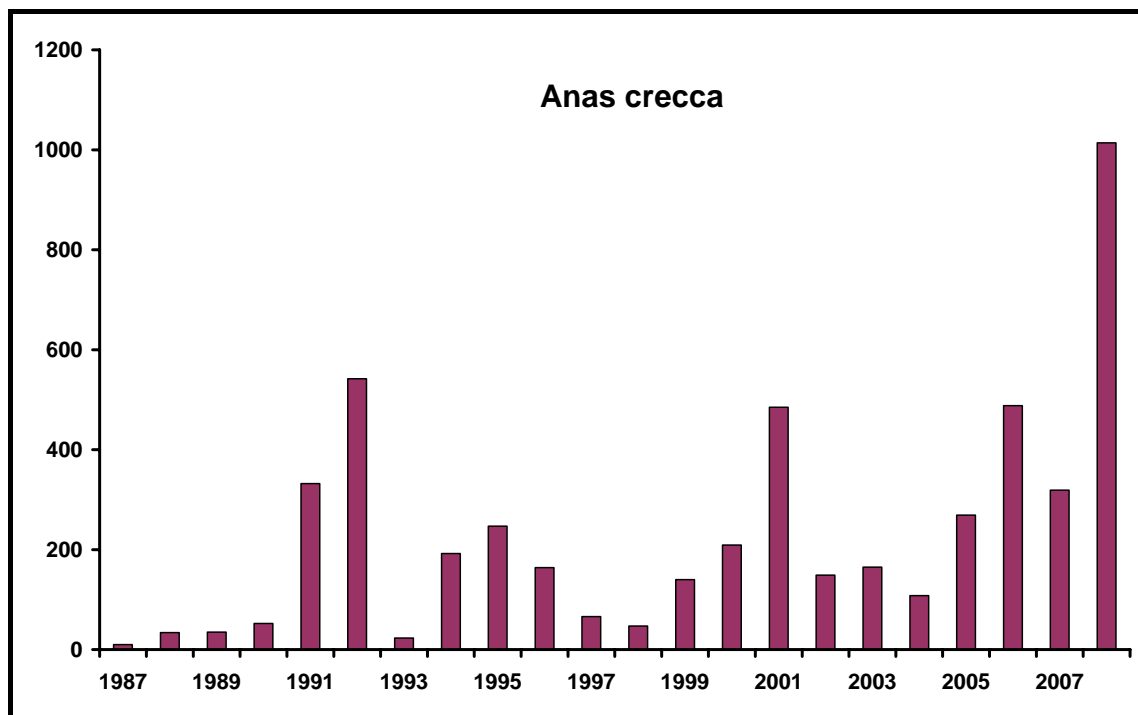

Fig.8. Antalet krickor *Anas crecca* inom referensområdena längs kusterna (Fig. 2) 1987-2008. Number of Teal *Anas crecca* on reference areas along the coasts (Fig. 2) during 1987-2008.

Krickan visade liksom bläsanden i början av serien markanta fluktuationer mellan olika år (**Fig. 7**). Från 1982 har emellertid svängningarna varit mycket måttliga och beståndsutvecklingen kan snarast beskrivas som en nedåtgående trend mellan 1980 och 1997. Därefter kan man konstatera en återhämtning även om indexvärdena ännu inte nått upp till de höga värden som registrerades vid ett par tillfällen på 1970-talet. Krickans index påverkas dock i betydande grad av några få lokaler med stora antal, vilket medför att man kan förvänta sig sådana här större fluktuationer. Index för krickan i september 2004 – 2006 tillhör de lägre värdena, men var mycket lika varandra. Ytterligare en viss nedgång noterades mellan 2006 och 2007.

Den milda vintern 2007 medförde att ovanligt många krickor stannade kvar i landet. Totalt inräknades 330, de flesta i Skåne. Tidigare högsta januarsiffra var kring ca 600 individ, vilket noterades 1996 och 2002. Dessa summor överträffades dock markant 2008, den första vintern med än 1000 inräknade krickor på inventeringslokalerna (**Fig. 8**). Tidigare år sågs vanligen betydligt färre krickor i januari. Före 1990 kan arten betecknas som en sparsam till sällsynt vintergäst åtminstone utanför Skåne.

De internationella midvinterindexen för krickan visar en signifikant och klart ökande trend för 1974 – 2002. Vinterindex för Östersjöregionen saknas. Antalet krickor i januari i de övriga länderna runt Östersjön är lågt liksom i Sverige.

Bläsand *Anas penelope*

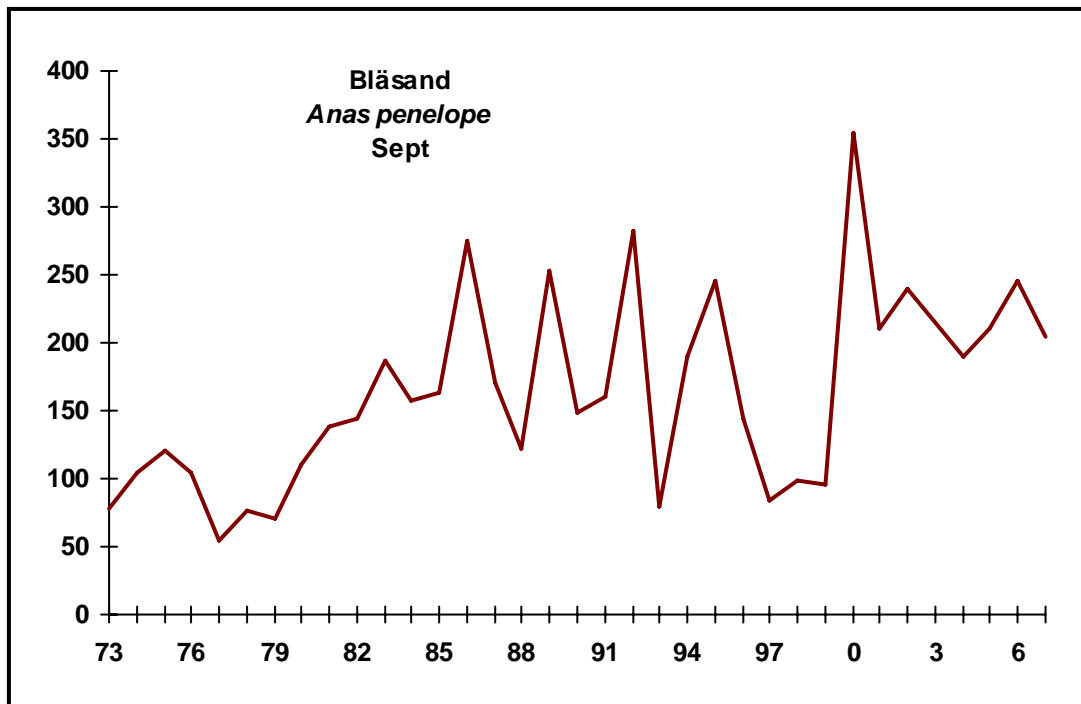

Fig. 9 Septemberindex för bläsand *Anas penelope* 1973 – 2007.
*September indices for Wigeon *Anas Penelope* in Sweden 1973 – 2007.*

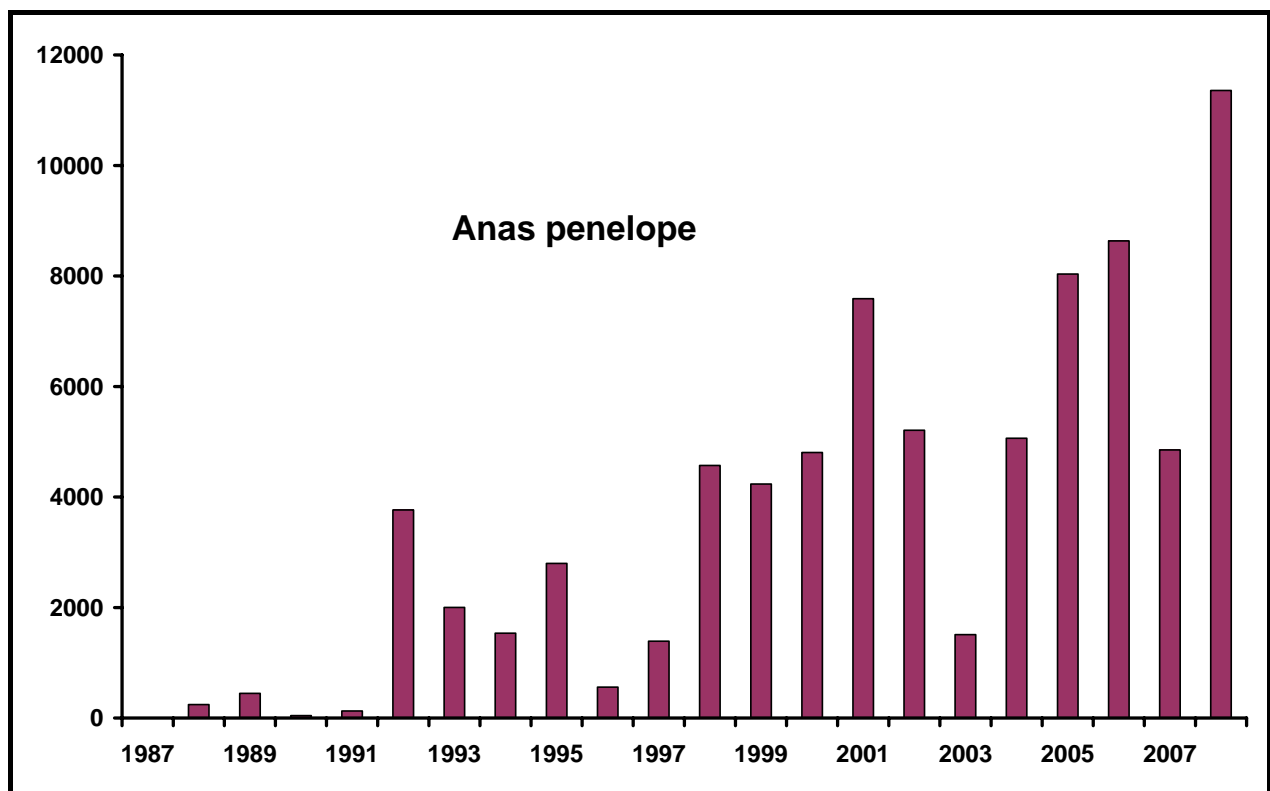

Fig. 10. Antalet bläsänder *Anas penelope* inom referensområdena längs kusterna (Fig. 2) i januari 1987-2008.
*Number of Wigeon *Anas penelope* on reference areas along the coasts (Fig. 2) in January 1987-2008.*

Bläsanden tillhör de arter, där index varierat mycket från år till år. Fram till och med 1985 (och en mycket markant topp 1986) visade index en klart ökande trend (**Fig. 9**). Beräknat över hela perioden är trenden också ökande, men under den senare delen med betydande fluktuationer mellan åren är ökningen mindre markant. Dessa kan med all säkerhet hänföras till variationer i artens flyttning, vilka kanske överlagras på reella förändringar i beståndens storlek. Höga toppar i septemberindex noterades 1986, 1989, 1992, och 2000.

Septemberindex för 1997 liksom 1998 och 1999 var dock nästan nere på samma låga nivå som under 1970-talet, vilken annars endast noterats under ”bottenåren”. September 2000 uppvisade däremot det högsta värdet hittills och antyder ev. att uppgången inte är bruten även om svängningarna mellan åren är stora. Index för september 2001 var åter väsentligt lägre, men fortfarande på en hög nivå liksom septemberindex för 2002 – 2007.

Bläsanden har vidare börjat övervintra i större antal i sydvästra Skåne de senaste åren. Före 1990 observerades normalt endast enstaka bläsänder i Sverige i januari, medan flockar om upp till något hundratal kunde ses under enstaka milda vintrar (**Fig. 10**). I januari 1992 räknades för första gången fler än 1000 bläsänder i Sverige. De kommande åren har bläsanden varit en vanlig övervintrare främst i Foteviksområdet och kringliggande delar av SV Skåne, men småflockar har också setts på andra kustlokaler. Ökningen har fortsatt och i januari 2001 sågs 7773 bläsänder, främst i Skåne, medan ett något lägre antal sågs i januari 2002, 5303. Den kalla vintern 2003 medförde betydligt hårdare villkor, men trots detta kunde inte mindre än 1520 bläsänder räknas in, de flesta i sydvästligaste Skåne. Vid de landbaserade räkningarna i Sverige i januari 2004 sågs 5600 bläsänder.

Ökningen i januari har fortsatt och antalet bläsänder på de svenska räkningslokalerna uppgick till inte mindre än 8915 i januari 2006 (8005 i januari 2005). Anmärkningsvärt nog var antalet bläsänder lägre i januari 2007, med endast 6350 inräknade. Även här torde vi ha att räkna med en spridningseffekt under den milda vintern. I januari 2008 noterades en ny rekordnotering med ca 11000 bläsänder. Många bläsänder sågs på lokaler i inlandet där man aldrig ser dem vintertid. Beroende på det låga antalet i början av serien redovisas inga midvinterindex för bläsanden. Liksom för krickan var antalet bläsänder i Sverige före 1990 lågt.

De internationella midvinterindex för bläsanden 1974 – 2002 visade en mycket markant ökande trend för nordvästra Europa, med ett skattat vinterbestånd på ca 1,5 miljoner. Hur många bläsänder det finns i Östersjöregionen under milda vintrarna är inte känt.

Bergand *Aythya marila*

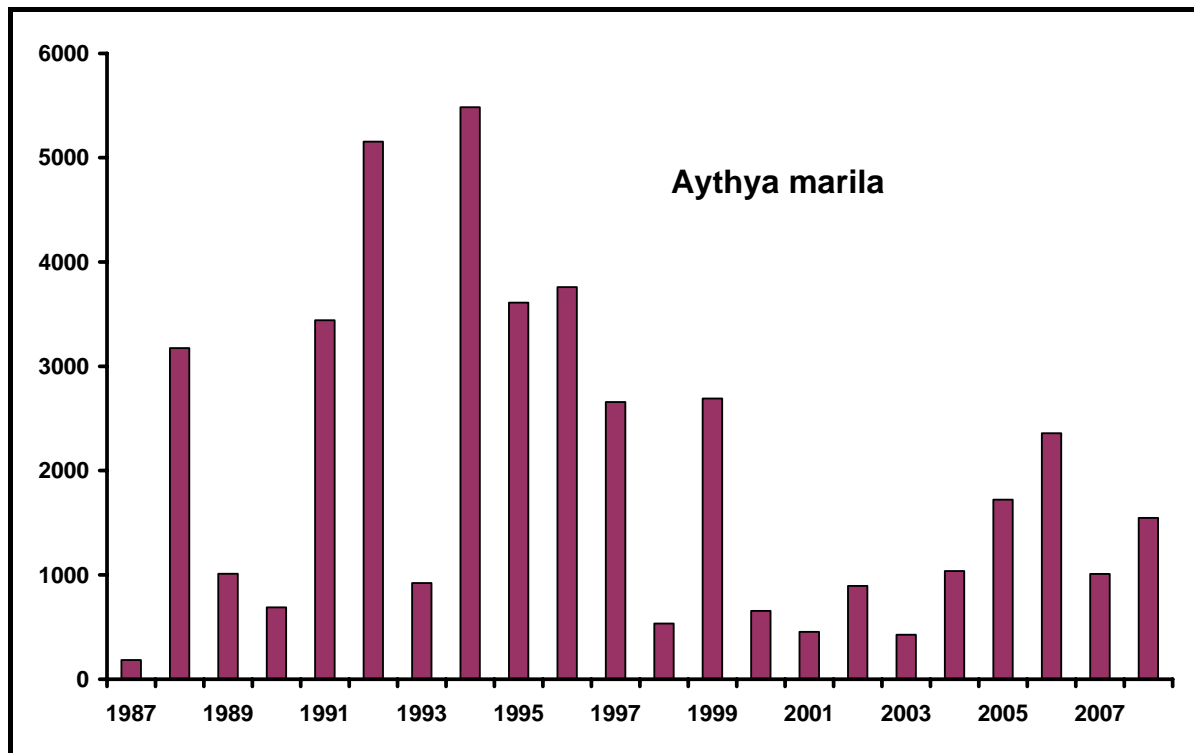

Fig. 11 Antalet bergänder *Aythya marila* inom referensområdena längs kusterna (Fig. 2) i januari 1987-2008.

*Number of Scaup *Aythya marila* on reference areas along the coasts (Fig. 2) in January 1987-2008.*

Berganden förekommer regelbundet på kustlokalerna i sydligaste Sverige, främst runt Gotland samt i Skåne och Blekinge. Vanligen ser man den i mindre antal i de stora viggflockarna, men rena flockar om några tusen bergänder har rapporterats vissa vintrar, främst från Gotland. Antalet bergänder har de flesta år varit för lågt för att index skall kunna beräknas.

På referenslokalerna har antalet bergänder varierat betydligt mellan olika år (**Fig. 11**). Totalt räknades sålunda ca 1500 på referenslokalerna i januari 2008, medan totalsumman för midvinterinventeringen samma år var 6900 med ett par stora flockar på andra lokaler. Bergandens uppträdande med stora flockar vissa år gör det svårt att få en bild av beståndsutvecklingen även över en ganska lång inventeringsserie.

Vigg *Aythya fuligula*

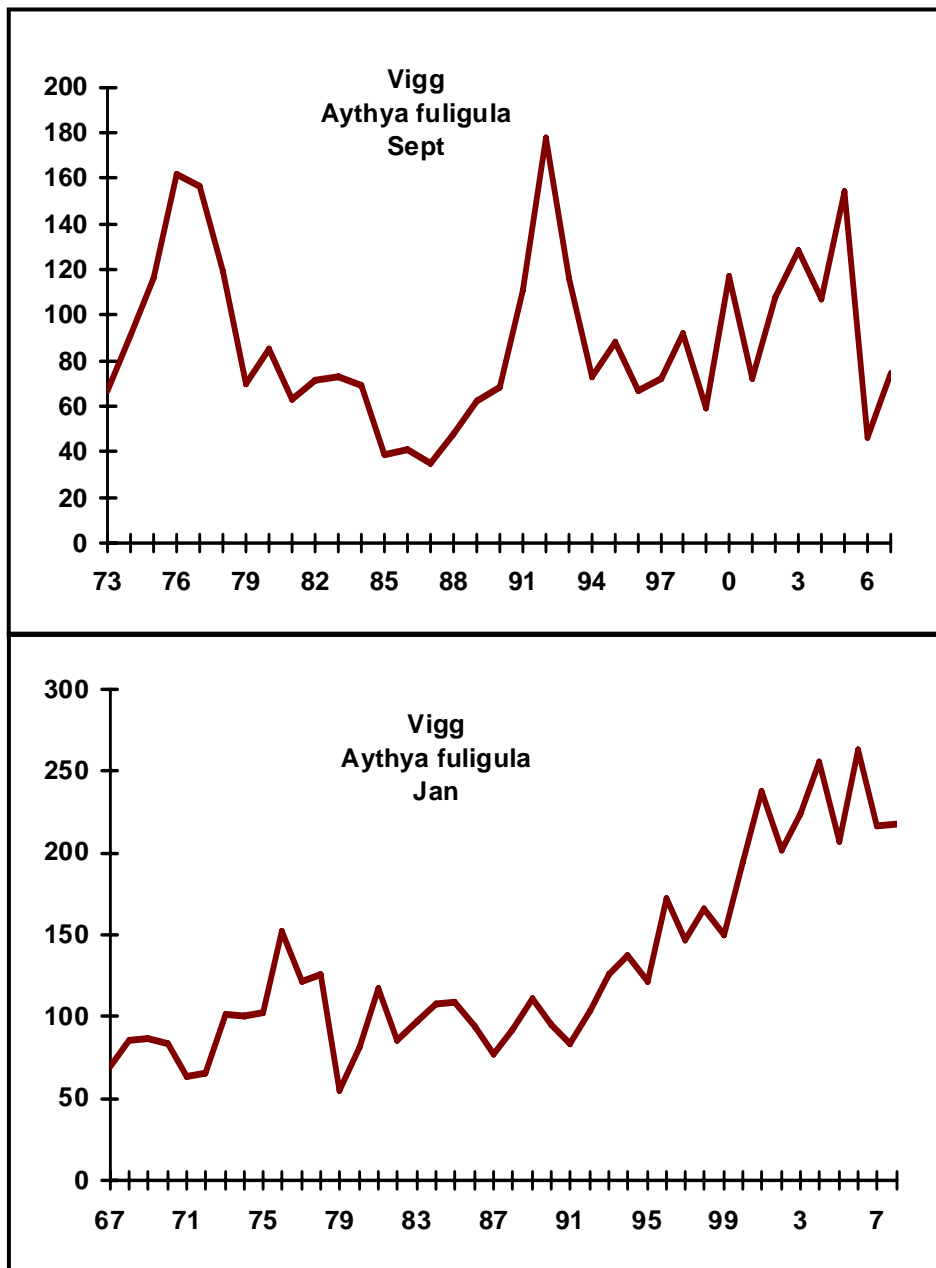

Fig. 12. Index för vigg *Aythya fuligula* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008. *Indices for Tufted Duck *Aythya fuligula* in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.*

Viggen visar ingen klar beståndsutveckling över inventeringsperioden för september som det återspeglas i index (**Fig. 12**). I början noterades under några år ökande index, varefter index mellan 1976 och 1987 snarare beskrev en neråtgående trend. 1987 till 1992 ökade index markant för att sedan åter minska. En av orsakerna till de markanta svängningarna i index torde vara viggarnas vana att samlas i stora flockar på ett fåtal lokaler. Sker det förändringar i de stora flockarna ger detta naturligtvis klart utslag i index, särskilt i september där få vigglokaler ingår bland de inventerade lokalerna. Under de senaste åren har septemberindex visat en ökande tendens, men mellan 2005 och 2006 noterades en markant nedgång, vilken förklaras av att ett par större flockar "saknades" på sina vanliga lokaler. En mindre ökning noterades till september 2007.

Viggens vinterindex visade mellan 1973 och 1992 i stort sett visat en stabil nivå med en del fluktuationer (**Fig. 12**). En period med ökande indexvärden noterades under 90-talet, även om index legat relativt stilla på en jämn och hög nivå 1996-1999. Värdet för 2000 var åter något högre och utvecklingen i vinterbeståndet skulle liksom för gräsanden kanske bäst kunna beskrivas som fluktuationer kring en stabil nivå till och med 1980-talet följt av en ökande trend. Ökningen fortsatte och i januari 2006 noterades det hittills högsta indexvärdet för viggan, 263. Liksom för flera andra arter torde ökningen i index hänga samman med att fler viggas kunnat övervintra i landet under de milda vintrarna. Index för 2007 var något lägre, förmodligen beroende på den nämnda spridningseffekten under en mild vinter, men index var fortfarande högt. Endast små förändringar noterades mellan januari 2007 och 2008.

Det internationella index för Östersjöregionen visar en markant ökande trend under perioden 1974-2002, vilket inte är oväntat eftersom den svenska viggpopulationen utgör en mycket betydande del av Östersjöregionens viggas. Viggindex för den nordvästra regionen visar en måttligt ökande trend under samma tidsperiod.

Brunand *Aythya ferina*

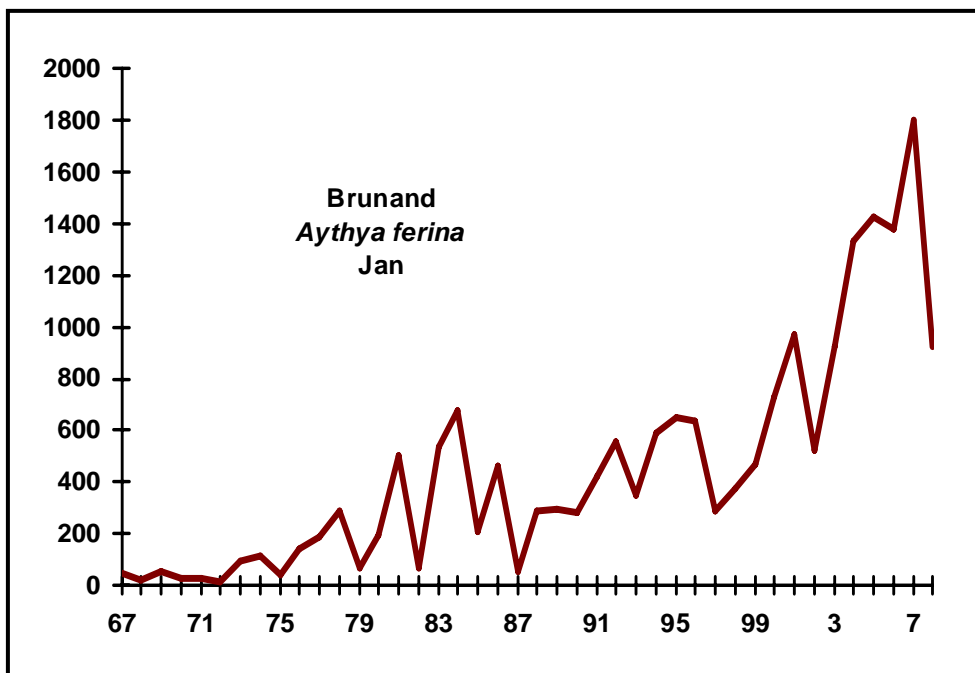

Fig. 13. Index för brunand *Aythya ferina* i Sverige januari 1967-2008
*Indices for Pochard *Aythya ferina* in Sweden in January 1967-2008.*

Brunanden förekom vissa år på ganska få lokaler i september. Ibland noterades mycket stora flockar på en eller ett par lokaler, andra år var dessa flockar borta. Underlaget medger inte beräkning av årliga septemberindex. Ett mycket stort antal brunänder inräknades i september 2005: 18465, varav 15000 i Tåkern och 2500 i Hornborgasjön. Tåkernflocken torde vara den största noterade vid inventeringarna. I september 2006 var antalet brunänder vid mittmånadsinventeringen 6500 resp. 7500 på de båda sjöarna. 2007 sågs också stora flockar på de båda sjöarna 8500 resp. 5400.

För januari finns det underlag för beräkning av årliga index (**Fig. 13**). Dessa visar också en trend under perioden, men arten är känslig för kalla vintrar och betydande fluktuationer i index har

noterats mellan olika år med mycket låga index under flertalet isvintrar med undantag för 1996, då index visade ett mycket högt värde. En markant minskning skedde dock till 1997. Index för 1998 var något högre. Ökningen har sedan fortsatt och midvinterindex för 2007 är det högsta hittills. En markant nedgång i index noterades dock mellan 2007 och 2008. Merparten av de inräknade brunänderna har noterats på ett fåtal lokaler i Blekinges skärgård.

Det internationella indexen för brunanden i Östersjöregionen visade en ökande trend för perioden 1974 – 2002 liksom det svenska index, medan index för den betydligt större populationen i NV Europa visar en svagt minskande trend. Den stora ökningen i det svenska indexen återfinns inte i Östersjöindex, men den svenska populationen i januari utgör endast en mindre del. Man torde dock ändå kunna räkna med att det skett en del omfördelningar mot norr hos de övervintrande brunänderna i Europa.

Knipa *Bucephala clangula*

Knipan är anmärkningsvärd eftersom septemberindex generellt visat en neråtgående trend under de första åren, medan januariindex visar en markant ökande trend över hela serien (**Fig. 14**). Under den senare delen av serien visar septemberindex en relativt stabil nivå med undantag för de 2001 – 2006, då väsentligt lägre värden noterades. En klar uppgång i index noterades mellan 2006 och 2007.

Knipans midvinterindex liksom småskrakens har visat en markant uppåtgående trend under större delen av perioden även om båda arterna minskade efter vintern 1987, mest markant hos småskranken. För båda arterna fortsatte nedgången i index till 1993 varefter index ökade till 1996 för båda, följt av en mindre nedgång till 1997. Knipan nådde sitt hittills högsta indexvärde i januari 2002. Index för 2006 var på ungefär samma nivå som 2002, medan mellanliggande år hade något lägre index. Index för 2007 var väsentligt lägre än index för 2006, vilket torde sammanhålla med den tidigare nämnda spridningen av kniporna över ett stort antal lokaler som var isfria 2007. Även om midvinterindex för knipan fortfarande var lågt i januari 2008, skedde en viss uppgång från 2007. Det skall emellertid noteras att vintern 2008 var nästan lika mild som 2007 med mycket lite is södra Sverige.

Uppgången i vinterindex kan relateras till de mildare vintrarna under senare år, men allt tyder på att vinterindex bättre återspeglar situationen i den svenska knipstammen än septemberindex, där troligen andra orsaker än beståndsförändringar påverkat indexvärdena. Antalet inräknade knipor i september har varit ganska lågt.

Midvinterindex för Östersjöregionen 1974 – 2002 liksom för NV Europa visade båda en markant ökande trend för knipan. Även för knipan utgör det svenska beståndet en viktig andel med kanske 30 % eller mer av det totala vinterbeståndet under senare år.

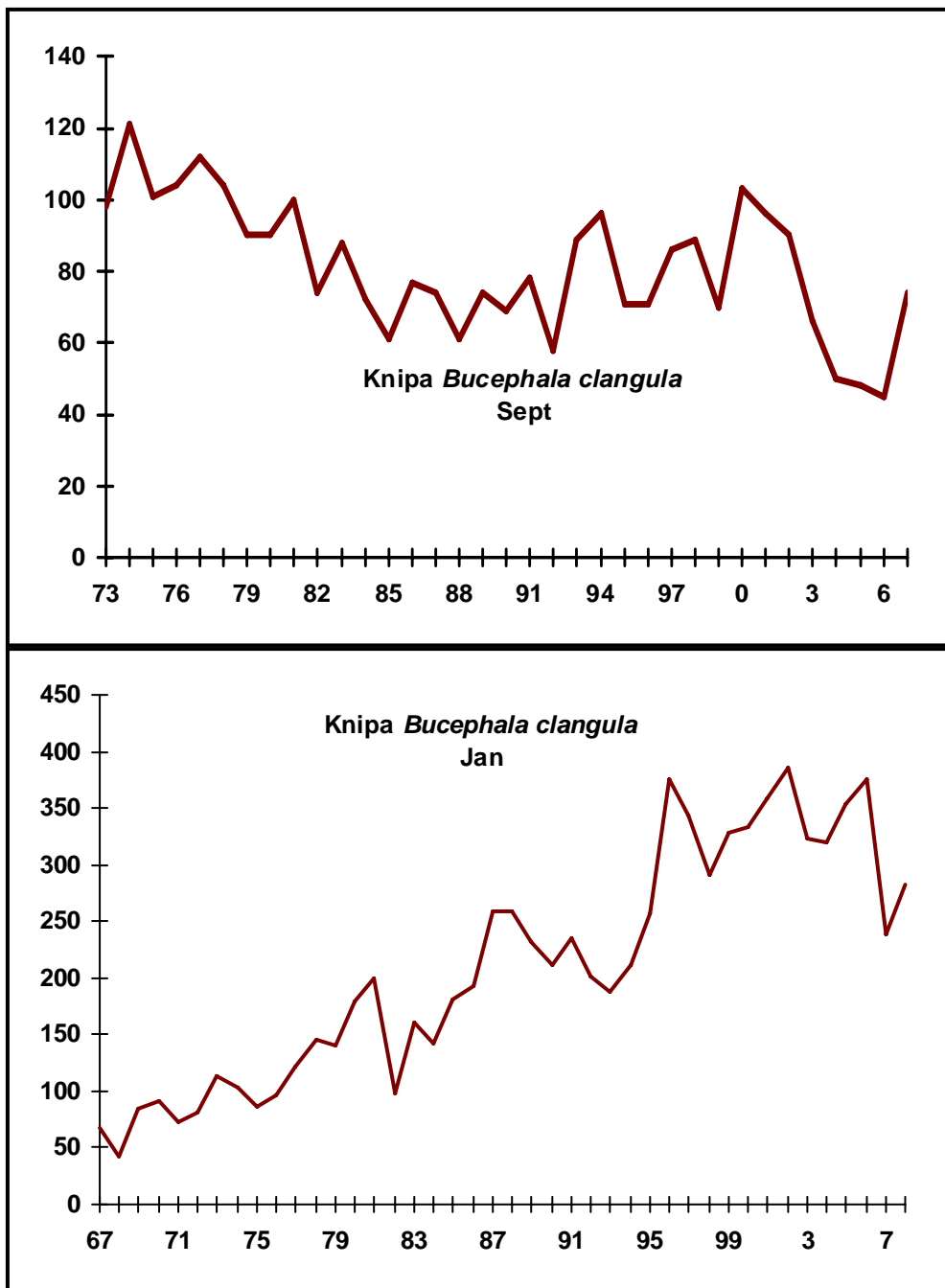

Fig. 14. Index för knipa *Bucephala clangula* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008.

Indices for Goldeneye Bucephala clangula in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.

Ejder *Somateria mollissima*

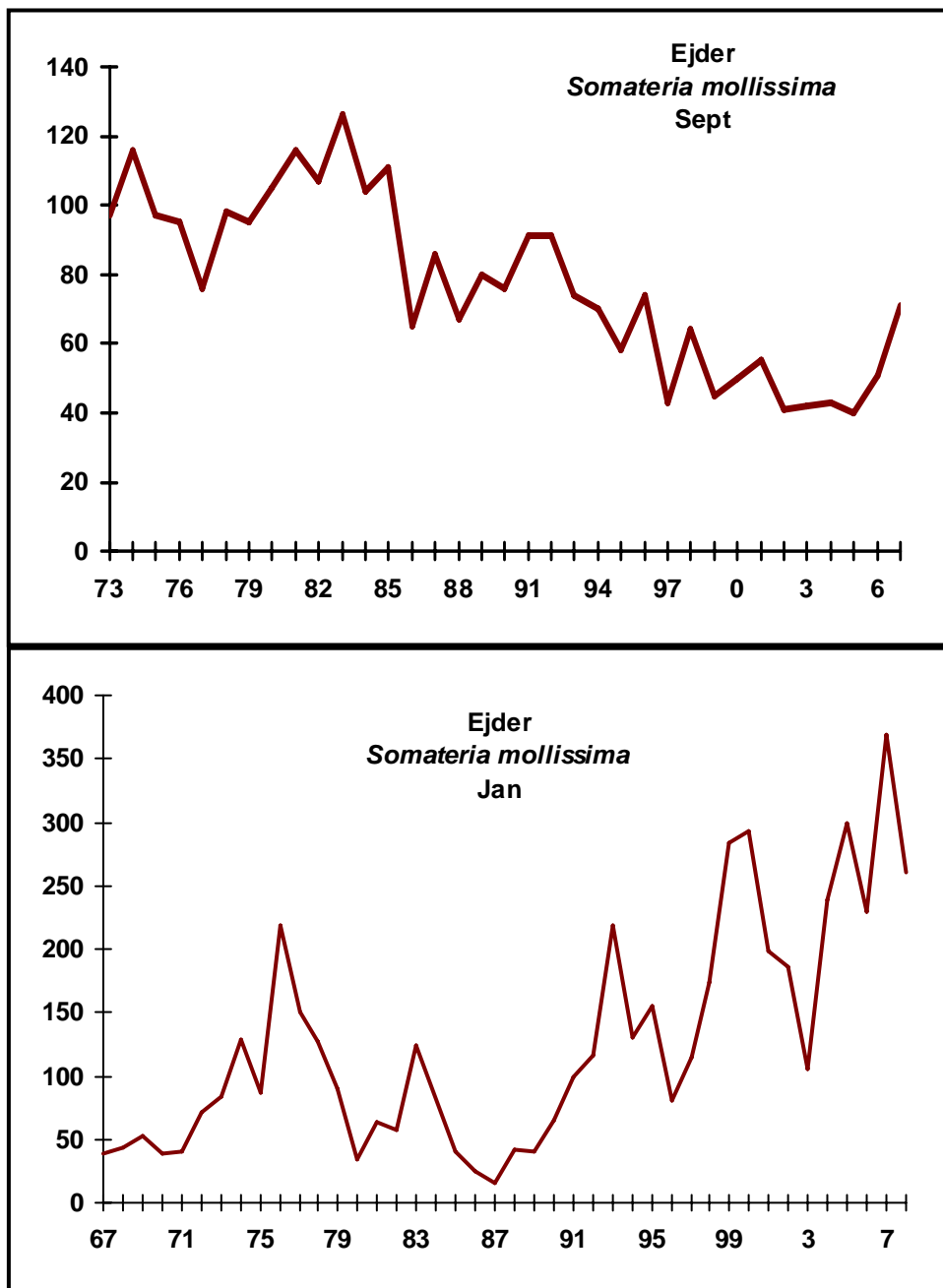

Fig. 15. Index för ejder *Somateria mollissima* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008.

Indices for Eider Somateria mollissima in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.

Ejden förekommer under vintern endast i blygsamma antal i den egentliga Östersjön. De redovisade indexvärdena återspeglar därför i princip situationen på västkusten. Detsamma gäller för septemberindex, även om det fortfarande finns en hel del ejdrar på vissa lokaler i Östersjön vid denna tidpunkt.

Vid septemberinventeringen har kusten mellan Falkenberg och Malmö i princip inventerats i sin helhet de flesta år. Denna kuststräcka hyser ett betydande antal ejdrar, medan de inventerade

Östersjölokalerna endast hyser begränsade mängder ejder. Septemberindex speglar därför situationen på den södra delen av västkusten. I september har däremot antalet inventerade lokaler i Bohuslän varit ganska lågt och begränsat till den norra delen, medan lokalerna i Bohuslän är bättre spridda och representativa i januari.

Ejders septemberindex visade en ganska stabil nivå fram till 1985 (**Fig. 15**). Därefter låg index relativt stabilt på en lägre nivå under några år, för att sedan under 1990-talet minska kraftigt. Index de senaste höstarna har varit ungefär 1/3 av index när det var som högst med ganska måttliga fluktuationer mellan åren. 2003 – 2005 visade mycket lika och låga indexvärden. Även index för september 2006 var lågt om än något högre än index för 2005. Uppgången i index fortsatte mellan 2006 och 2007, men även index för 2007 var relativt lågt.

Ejders januariindex visar mycket varierande värden med höga index vid tre tidigare tillfällen. Ser man serien i stort kan förloppet beskrivas som fluktuerande kring en stabil nivå fram till ca 1995 följt av ökande men fortfarande fluktuerande index. Det högsta värdet hittills noterades 2007 följt av en mindre nedgång till januari 2008.

Liksom för övriga havsdykänder saknas internationella årliga vinterindex för ejdern. En analys av det samlade inventeringsmaterialet visade att ejderbeståndet generellt ökade till någon gång under 1990-talet, varefter en markant minskning konstaterades på många lokaler under senare år, vilket stämmer väl med bilden från de svenska septemberindex. Ökningen i januari torde å andra sidan motsvara en effekt av de mildare vintrarna som också setts hos andra arter.

Småskrake *Mergus serrator*

Småskranken förekommer normalt i ganska måttligt antal på de inventerade lokalerna i september och det är därför inte att förvåna att den visar betydande fluktuationer i index mellan olika år. Liksom för knippan har småskrakens septemberindex visat en neråtgående tendens genom åren, men i september 2000 registrerades ett index i nivå med de högsta värdena i seriens början. Index för 2001 – 2005 var åter väsentligt lägre index, men. 2006 var index åter högt och i september 2007 registrerades det högsta Septemberindex för arten hittills.

Småskranken har liksom knippan visat en markant uppåtgående trend under större delen av perioden även om båda arterna minskade efter vintern 1987, mest markant hos småskranken (**Fig. 16**). För båda arterna fortsatte nedgången i index till 1993 varefter index ökade och nådde sitt hittills högsta index i januari 2001. Index för de följande vintrarna var däremot väsentligt lägre. 2007 visade ett lägre index än 2006, vilket kanske inte var oväntat med tanke på utspridningseffekten den milda vintern. En viss ökning noterades mellan 2007 och 2008.

De internationella midvinterindex för 1974 – 2002, både för Östersjöregionen och det större beståndet i den NV Europeiska regionen visade signifikanta och ökande trender. Även om det svenska småskrakbeståndet ingår i det internationella materialet för Östersjöregionen utgör det endast en mindre del av detta underlag.

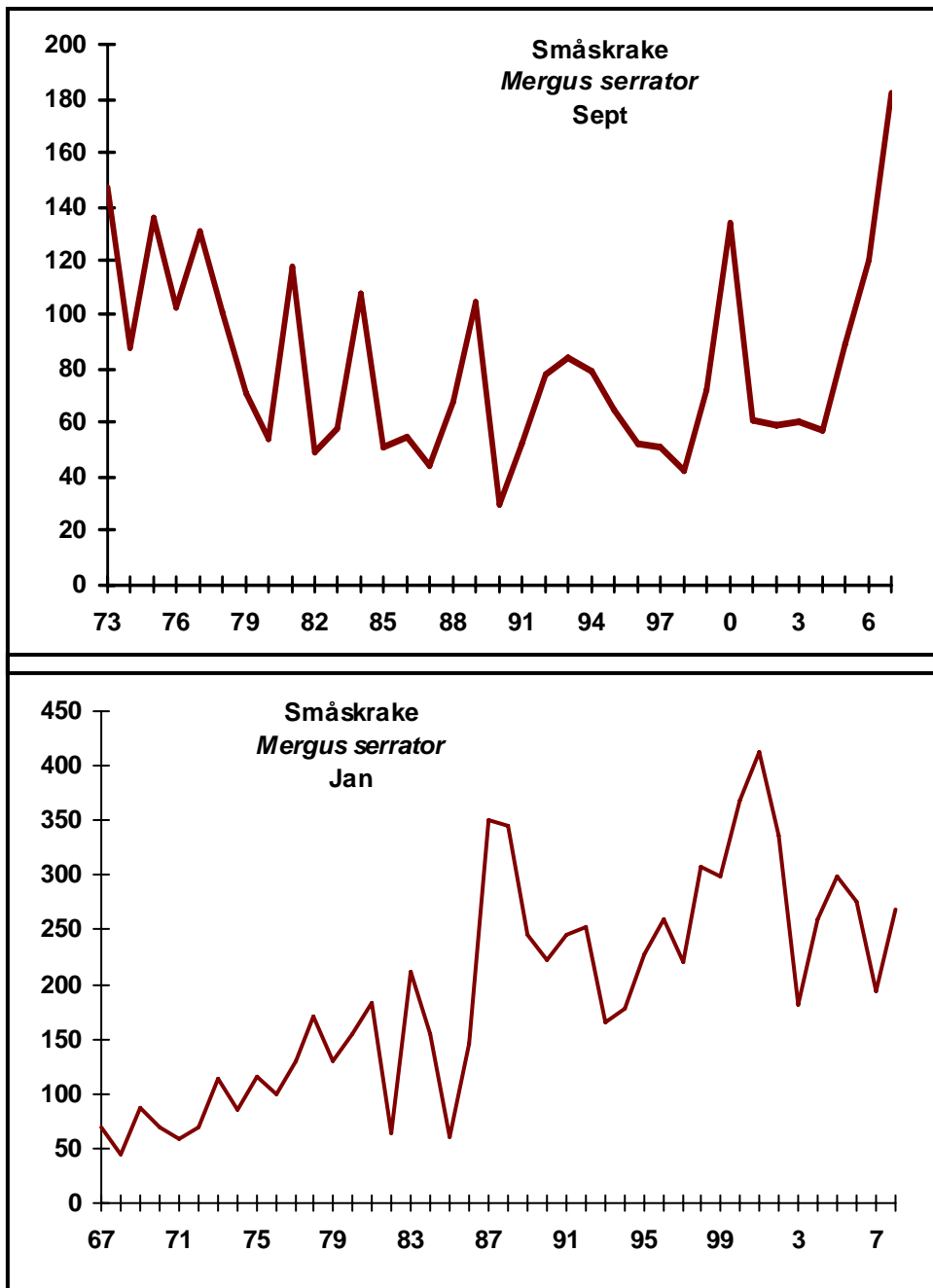

Fig. 16. Index för småskrake *Mergus serrator* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008.

Indices for Red-breasted Merganser Mergus serrator in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.

Storskrake *Mergus merganser*

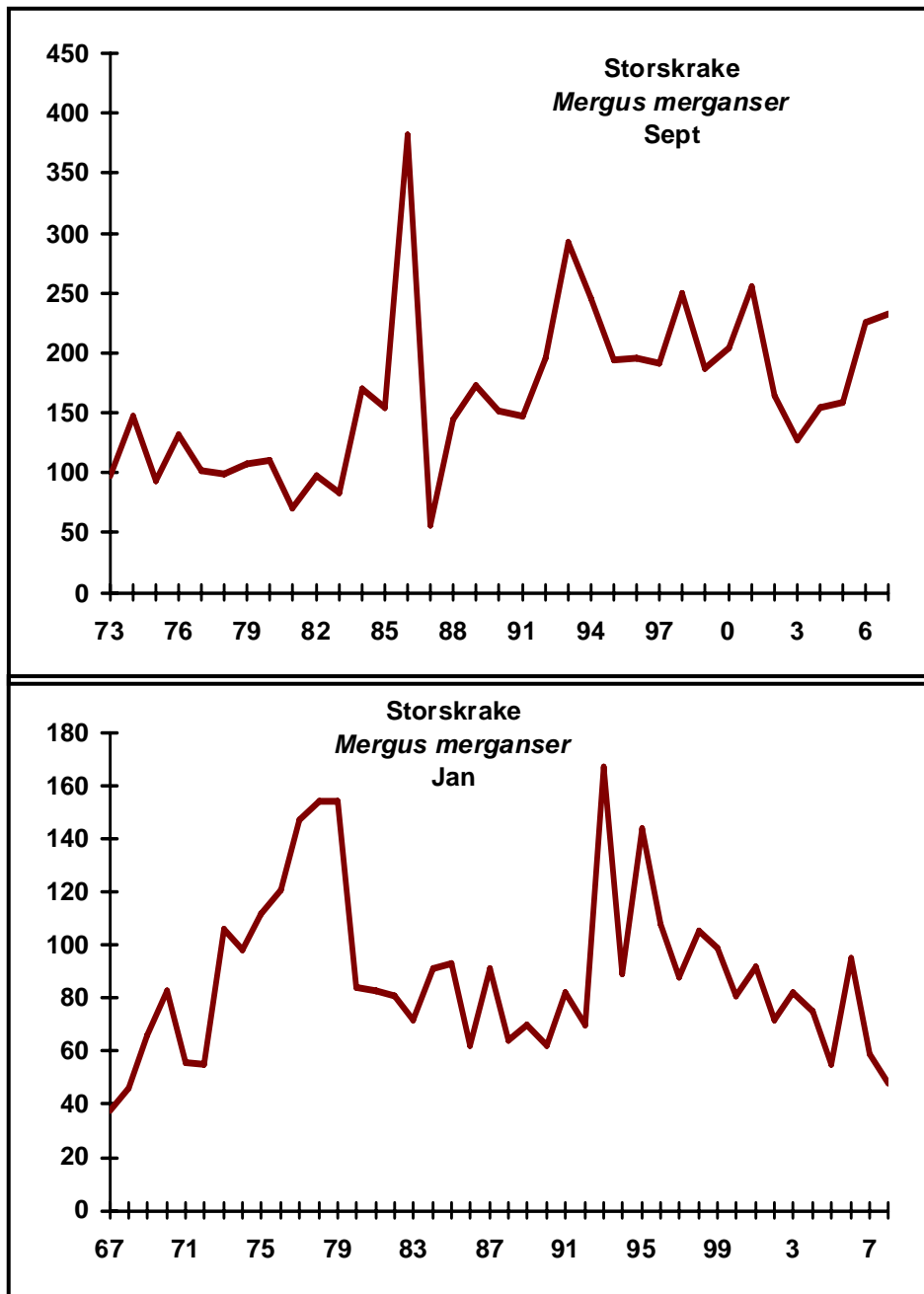

Fig. 17. Index för storskrake *Mergus merganser* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008.

Indices for Goosander Mergus merganser in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.

Storskraken ses i tillräckligt höga antal både i september och januari för att ge underlag för beräkning av årliga index, även om antalet inräknade individer på indexlokalerna i september är relativt lågt. Septemberindex har under de senaste åren legat på en ganska jämn nivå med en del fluktuationer. I det längre perspektivet visar storskrakens septemberindex en högre nivå de

senaste åren jämfört med de första årens inventeringar. Mellan 2006 och 2007 noterades endast obetydliga förändringar i index (**Fig. 17**).

Storskrakens januariindex visar en varierande bild under perioden först med en ökande trend, sedan en nedgång i samband med vintern 1979 och därefter en tämligen stabil men lägre nivå fram till och med 1992 och ett ovanligt högt index 1993, följt av ett annat högt index 1995 (**Fig. 17**). Indexvärdena har därefter visat en minskande tendens, men denna kan troligen förklaras av förskjutningar i utbredningen i relation till de mildare vintrarna. Storskraken tillhör de arter som snabbast reagerar på öppet vatten och flyttar över till åar och andra vattendrag som totalt sett är sämre täckta än kustlokalerna. Den neråtgående trenden fortsatte till 2005, medan index för 2006 var något högre igen. Storskraken förekommer vintertid ofta i betydande flockar, vilket kan påverka index. Liksom flera andra arter visade midvinterindex för storskraken ett lägre index för 2007 till en följd av den vid flera tillfällen omtalade spridningseffekten. Index 2008 var något lägre.

Det internationella index för Östersjöregionen för 1974 – 2002 visare en markant ökande trend för storskraken. Däremot är tendensen för den nordvästeuropeiska regionen svagt minskande. Det svenska bidraget till Östersjöbeståndet är ganska måttligt.

Salskrake *Mergus albellus*

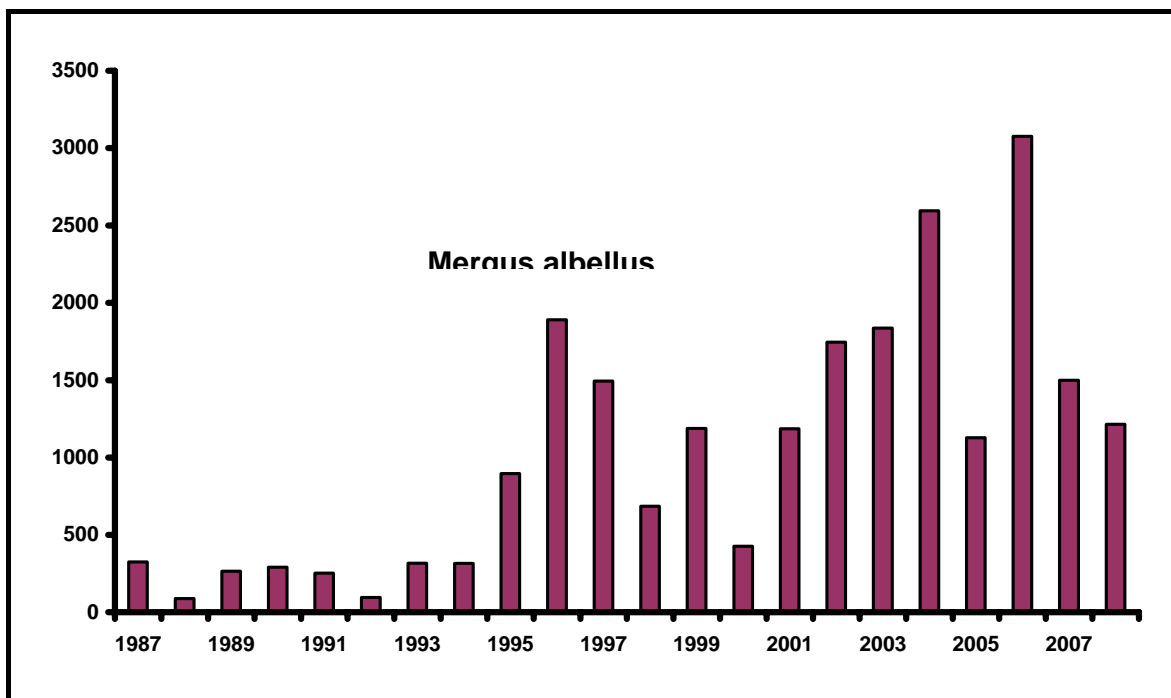

Fig. 18 Antalet salskrakar *Mergus albellus* inom referensområdena längs kusterna (Fig. 2) i januari 1987-2008.

Number of Smew Mergus albellus on reference areas along the coasts (Fig. 2) in January 1987-2008.

Före början av 1990-talet var antalet inräknade salskrakar i Sverige vid midvinterinventeringarna lågt, vanligen några få hundra. Från 1995 ökade antalet markant och som mest räknades över 3000 salskrakar i januari 2006 (**Fig. 18**). 2007 och 2008 var antalet lägre, kanske en effekt av den under flera arter nämnda utspridningen under de milda vintrarna. De flesta salskrakarna sågs i Blekinges skärgård.

Knölsvan *Cygnus olor*

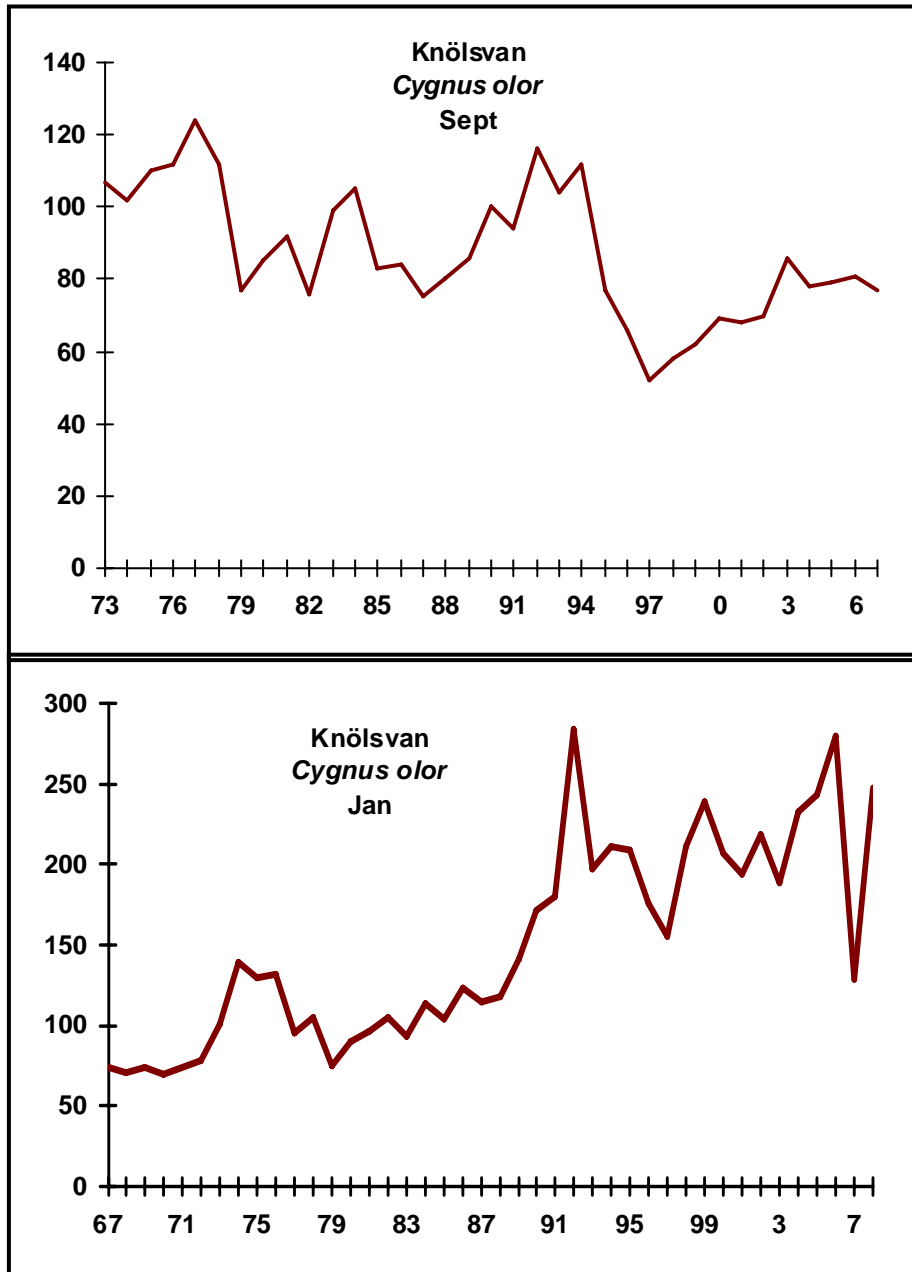

Fig. 19. Index för knölsvan *Cygnus olor* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1967-2008. *Indices for Mute Swan Cygnus olor in Sweden in September 1973-2007 and January 1967-2008.*

Knölsvanens septemberindex har legat på en stabil nivå under de första tjugo årens inventeringar i kontrast med index för vinterinventeringarna, vilka visat en fortgående ökning under samma period (**Fig. 19**). De senaste åren har dock septemberindex varit betydligt lägre även om en viss upphämtning kunnat konstateras. Två stora koncentrationer ingår bland de inventerade lokalerna, Tåkern och södra Öresund och lokala förändringar i dessa områden kan ha en betydande genomslagskraft på index för knölsvanen. Septemberindex påverkas dock i hög grad av situationen i de flockar av yngre icke häckande svanar som samlas på vissa lokaler. De återspeglar därför kanske i betydande grad ungtproduktionen under åren närmast före inventeringen.

Knölsvanens midvinterindex visade under de första åren en mycket jämn nivå, men sedan början av 1970-talet har midvinterindex i princip beskrivit en ökande trend till 1995 (**Fig. 19**). En hög

topp noterades visserligen 1992, men det kan vara orsakad av en tillfällig omfördelning bland svanarna. 1996 och 1997 var index åter lägre, en effekt av isvintern 1996? Från och med 1998 har midvinterindex för knölsvanen visat fluktuationer kring en nivå som är ungefär den dubbla mot när inventeringarna startade. Index för 2006 var endast obetydligt lägre än index för rekordåret 1992. Knölsvanens index för 2007 var däremot endast ungefär hälften av index för 2006. Detta torde säkert liksom övriga låga index 2007 kunna förklaras av den milda vintern med många knölsvanar kvar i häckningsområdena i januari 2007. I januari 2008 var index nästan tillbaka till den högre nivån igen.

Både index för Östersjöregionen 1974 – 2002 och för NV Europa under motsvarande period visade markant ökande trender. När det gäller Östersjöregionen utgör det svenska materialet en betydande andel av antalet inräknade svanar som ligger till grund för indexet, men den ökande nivån återfinns i hela området.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

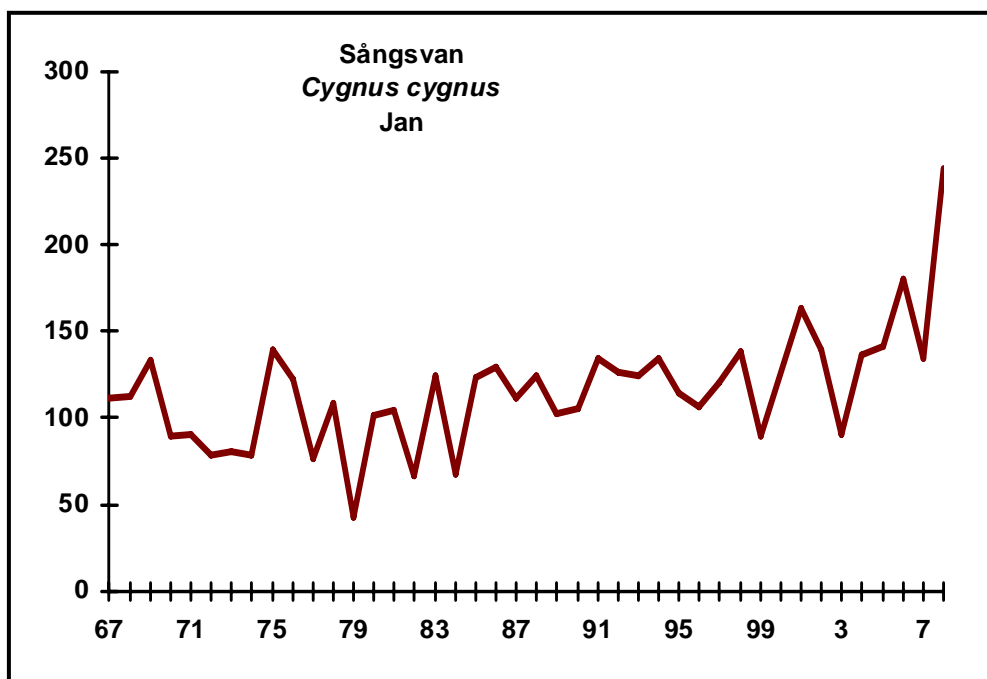

Fig. 20. Index för Whooper Swan *Cygnus cygnus* i Sverige januari 1967-2008.
*Indices for Whooper Swan *Cygnus cygnus* in Sweden in January 1967-2008.*

Sångsvanen visar en mer varierad bild än knölsvanen med betydande fluktuationer i index mellan olika år fram till mitten av 80-talet (**Fig. 20**). Från 1985 har variationen varit väsentligt mindre utpräglad och man kan ana en svagt ökande trend i beståndet. Index för 2006 var det högsta hittills för sångsvanen. 2007 visade inte oväntat något lägre index än 2006. Index för 2008 visade ett väsentligt högre värde, vilket också var det hittills högsta för arten.

De traditionella midvinterindex motsvarar på intet sätt ökningen i sångsvanbeståndet i landet. Sångsvanarna har emellertid i stor utsträckning ändrat vanor under de senaste åren och en ökande andel av det övervintrande beståndet i sydligaste Sverige uppehåller sig hela dagen på olika fält och täcks då inte av sjöfågelräkningarna. Hade dessa svanar också kommit med i stickprovet hade index visat en betydligt mer markant uppåtgående trend än den nuvarande bilden med fluktuationer kring en svagt ökande trendlinje.

Index för de båda aktuella regionerna (Östersjöområdet och NV Europa) för 1974 – 2002 visade klart ökande trender.

Sothöna *Fulica atra*

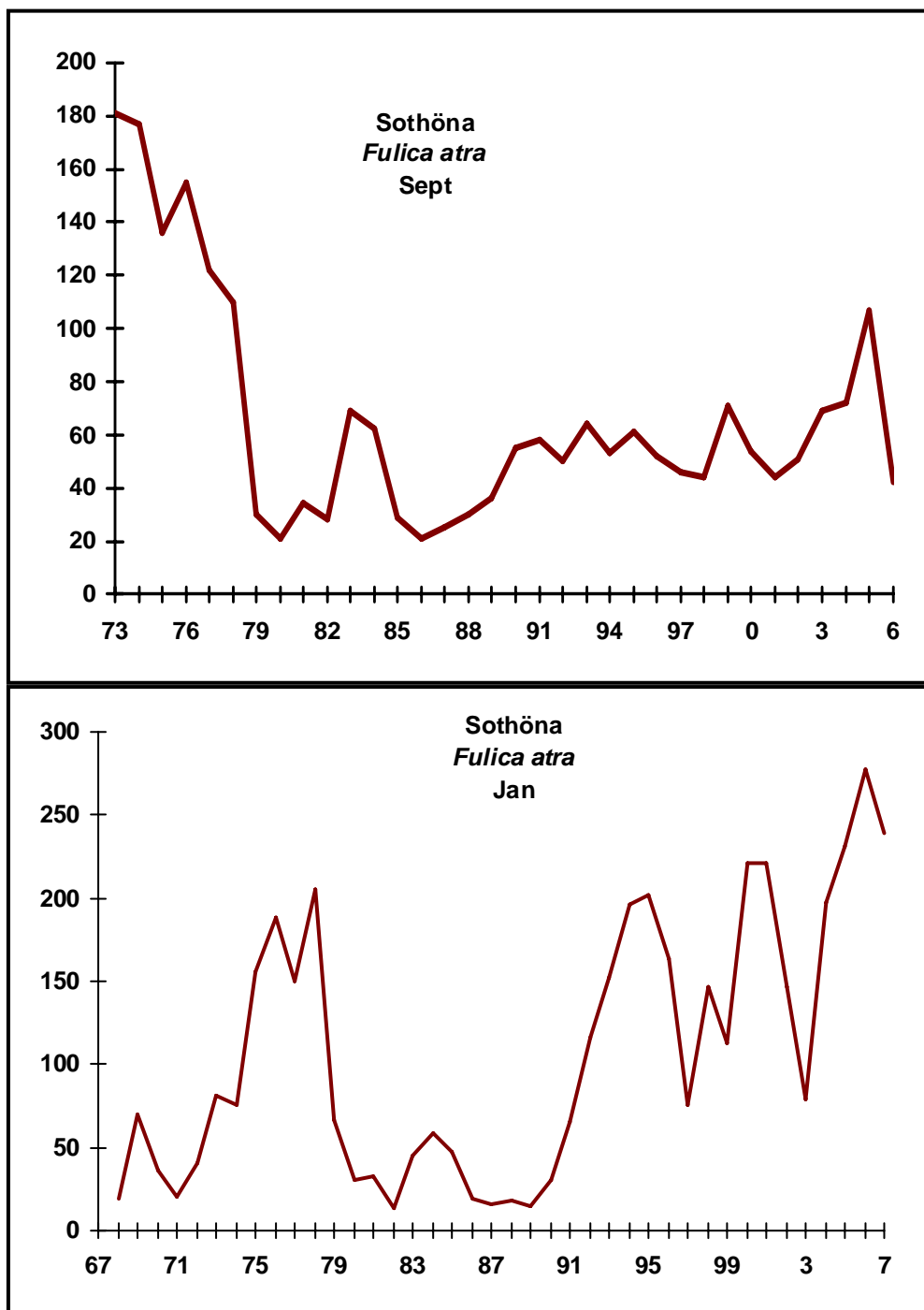

Fig. 21. Index för sothöna *Fulica atra* i Sverige september 1973 -2007 och januari 1968-2008. Indices for Coot *Fulica atra* in Sweden in September 1973-2007 and January 1968-2008.

Sothönan tillhör de arter, vars index visat stora förändringar (**Fig. 21**). Beståndet kraschade efter den kalla vintern 1978/79. Nivån i september har sedan legat mycket lågt i flera år, men en återhämtning påbörjades efter den senaste kalla vintern 1987 även om det är långt kvar till de första årens höga index. Från omkring 1990 verkade index ha stabiliserat sig på en nivå, som

visserligen var lägre än de första åren, men relativt stabil. 2003 – 2005 noterades betydligt högre index, men 2006 var index tillbaka på den låga nivån. Endast obetydliga förändringar registrerades i index mellan 2006 och 2007.

När det gäller sothönan skall noteras att Tåkern och Hornborgasjön, som utgör de kanske viktigaste lokalerna för arten i materialet, inte ingår i indexberäkningarna. Lokala förhållanden som påverkar räkningarna skulle få mycket stort genomslag och styra hela index. Siffrorna från sådana lokaler måste analyseras separat. Förändringarna i Tåkern, där det finns en lång serie, är dock i stort sett desamma som i landet i övrigt.

I Hornborgasjön är situationen en annan eftersom de gynnsamma förhållandena för arten (liksom för många andra) först skapats av restaureringsarbetena och beståndsförändringarna därför endast återspeglar situationen i sjön. Stora antal sothöns räknades i september 2005 vid Hornborgasjön (18800), medan antalet vid Tåkern var mer måttligt (6200). I september 2006 räknades 17700 sothöns vid Hornborgasjön, medan antalet vid Tåkern var 8800. Hornborgasjön hyste många sothöns även i september 2007: 14400 inräknade mot endast 3400 vid Tåkern. Tåkern har dock under tidigare år haft betydligt högre antal rastande sothöns.

Sothönans januariindex visar liksom septemberindex en uppgång under 1970-talet, vilken torde ha hängt samman med en serie milda vintrar. Arten kraschade efter vintern 1978/79 och även januariindex låg på en låg nivå. Från januari 1990 har vinterindex ökat mycket markant och var 1994 och 1995 nästan på samma höga nivå som under 1970-talet. 2006 noterade sothönan sitt högsta januariindex hittills. Index för 2007 var något lägre, men ändå det näst högsta värdet under serien. En mindre nedgång noterades mellan 2007 och 2008.

Internationella index för Östersjöregionen visar liksom de svenska index en hög nivå för de första åren följt av låga index de kommande åren liksom de svenska index. Fluktuationerna under senare år har varit litet annorlunda än de svenska index. Index för NV Europa visade fluktuationer runt en svagt minskande trend.

GÅSINVENTERINGARNA

Tabell 4 Antalet gäss av de olika arterna inräknade vid gåsinventeringarna i Sverige 2007- 2008.
Total number of geese of the different species counted at the counts in Sweden in 2007 – 2008.

	Sept 07	Okt 07	Nov 07	Jan 08
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	27557	62594	30535	40130
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	299	272	96	163
Grågås <i>Anser anser</i>	196455	108910	60506	49592
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	26	10079	22382	11323
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>	90	5	0	1
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	37743	29786	48292	53469
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	21766	133442	26333	3639
Prutgås <i>Branta bernicla</i>	77	858	10	1

Antalet gäss av de olika arterna som räknats in vid gåsinventeringarna 2007 – 2008 framgår av **tabell 4**. Totalsummor för hela inventeringsserien för de viktigaste arterna redovisas nedan när de olika arterna behandlas. Till skillnad från tidigare årsrapporter redovisas inte längre några tabeller med antalet gäss på de olika lokalerna under de senaste åren. Dessa tabeller finns fortfarande att tillgå på projektets hemsida: www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm. Den som inte har tillgång till INTERNET, men som önskar få tabellerna kan kontakta mig så sänder jag en papperskopia av tabellerna. De vanligaste arterna diskuteras närmare nedan.

Grågås *Anser anser*

Septemberinventeringarna av grågås har nu genomförts under 24 säsonger sedan starten 1984. Under de år inventeringarna pågått ökade antalet inräknade grågäss i Sverige markant från ca 20 000 1984 till 152 839 i september 2004 och över 200000 de senaste september-inventeringarna (205 000 i september 2006). I september 2007 inräknades något mindre än 200000 grågäss, men med tanke på täckningsgraden kan man konstatera att det inte skett någon minskning sedan föregående år (**Fig. 25**). Nedgången i antalet inräknade grågäss kan säkert helt hänföras till lokaler som inte räknats.

Även om inventeringen avser att vara fullständig så saknas de flesta år uppgifter från en del lokaler som tidigare hyst betydande höstflockar. I vissa fall kanske detta beror på att det saknats gäss på lokalen ett visst år och man inte har ansett det meningsfullt att rapportera ett helt negativt resultat, medan det andra år kanske finns gäss som inte rapporterats. Gässen sprider sig också till nya lokaler, vilket också medför att en del gäss inte kommer med vid inventeringen. Jag håller det därför inte för osannolikt att det kan ha funnits ytterligare 20 000 – 30 000 grågäss i landet, vid de senaste årens septemberräkningar. I september 2005 - 2007 gjordes speciella insatser tillsammans med viltskadecentrum för att täcka in landets tranor och grågäss, varför inventeringarna var mer fullständig dessa år. Till en stor del beror alltså skillnaderna i antal mellan 2004 och 2005 på bättre täckning i inventeringen. Men trots detta kan det fortfarande finnas lokaler som vi missade 2005 -2007.

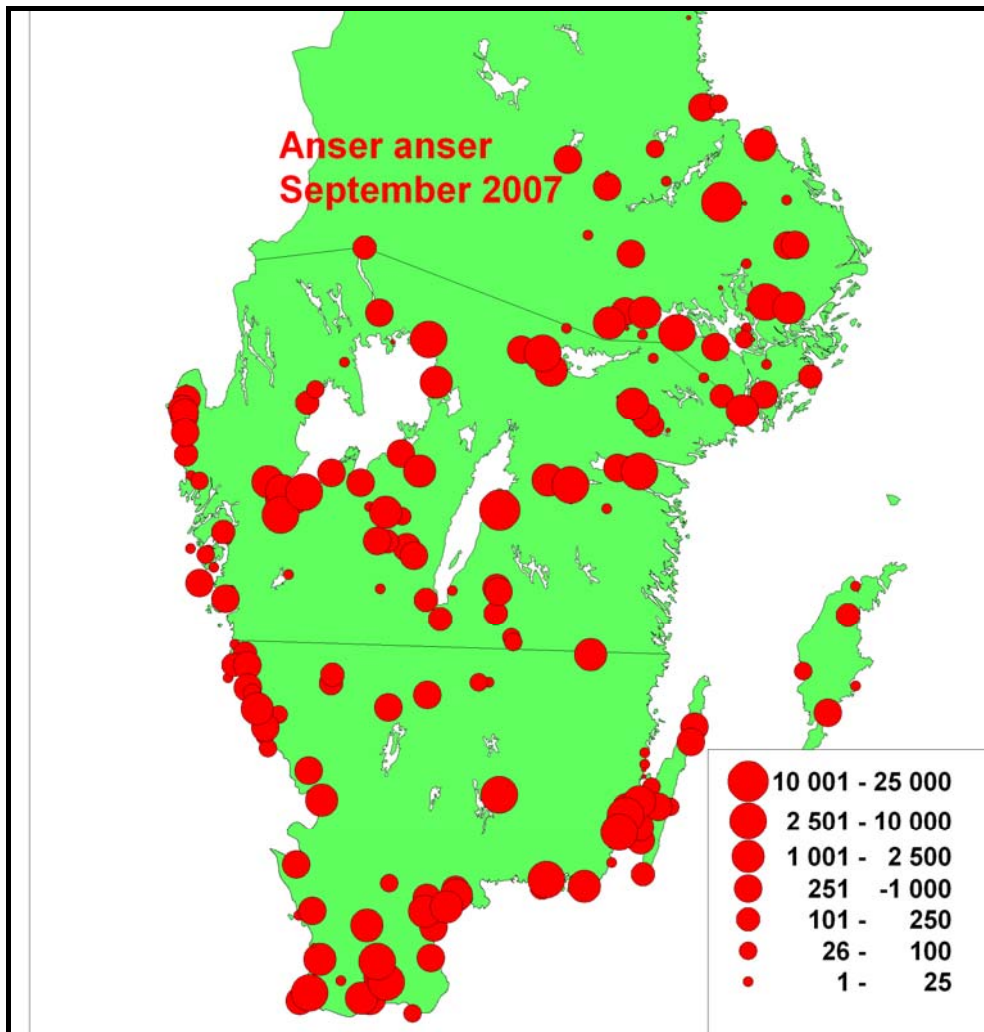

Fig. 22. Grågåsens *Anser anser* utbredning i södra Sverige vid septemberinventeringen 2007.
Distribution of Greylag Goose Anser anser in south Sweden at the September count 2007.

Som framgår av kartan i **Fig. 22** är grågåsen i september väl spridd över större delen av södra Sverige även om den är vanligast i slättbygderna och efter kusterna. Jämfört med de första åren har grågåsen spritt sig till ett betydande antal nya lokaler. De speciella insatserna vid den gemensamma tran/grågåsinventeringen 2005 och 2006 har lett till att många nya lokaler blivit kända, bl.a. i norra Sverige, men här är grågåsen i huvudsak koncentrerad till kusterna (**Fig. 23**).

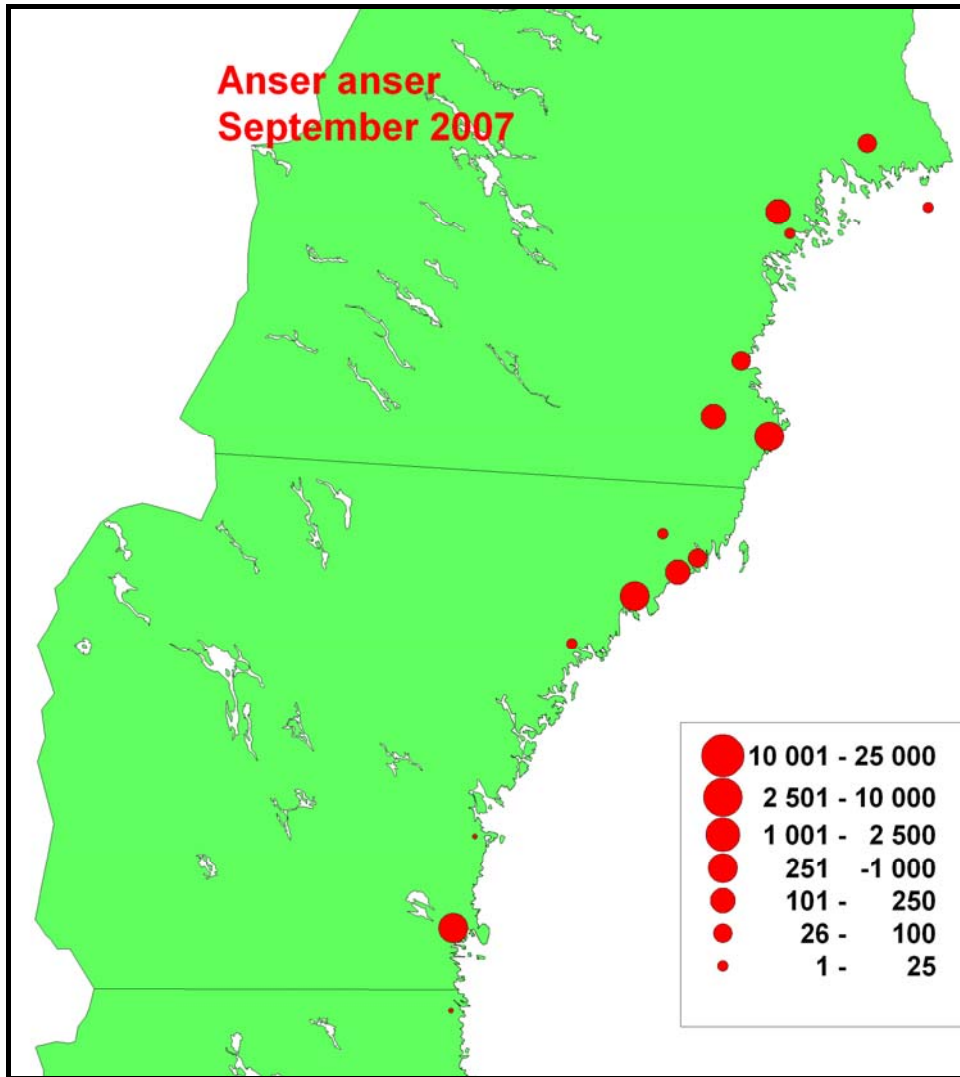

Fig. 23. Grågåsens *Anser anser* utbredning i norra Sverige vid septemberinventeringen 2007.
Distribution of Greylag Goose Anser anser in north Sweden at the September count 2007.

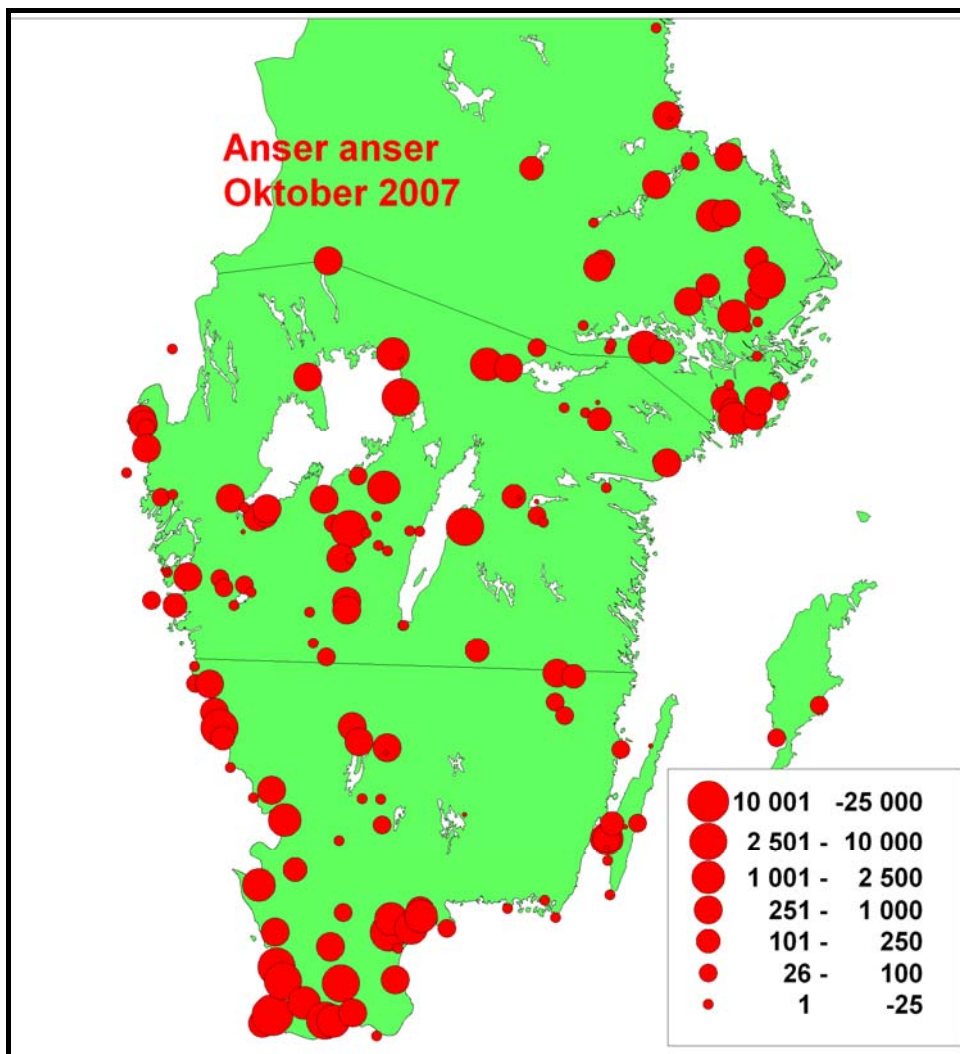

Fig. 24. Grågåsens *Anser anser* utbredning i södra Sverige vid oktoberinventeringen 2007.
*Distribution of Greylag Goose *Anser anser* in south Sweden at the October count 2007.*

I oktober har mer än hälften av de inräknade grågässen från septemberinventeringen lämnat landet (**Fig. 25**), men fortfarande finns stora flockar med grågäss spridda över hela södra Sverige (**Fig. 24**). Oktoberutbredningen är ungefär densamma som septemberutbredningen. De största skillnaderna finner man i sydost, där de stora flockarna i huvudsak har lämnat Kalmarsundsregionen. Grågässen har också i stort sett lämnat Norrland. I november (ej visat på karta) sker en fortlöpande koncentration av de kvarvarande grågässen till södra och sydvästra Sverige.

Ökningen har emellertid inte varit kontinuerlig hela tiden (**Fig. 25**). De första åren var den jämn, men efter 1991 tycktes antalet plana ut kring något över 50 000. En rejäl ökning i antalet inräknade gäss följde sedan och mellan september 1995 och september 2000 fördubblades antalet inräknade grågäss i landet. En del av ojämnheter i kurvan kan säkert återföras till olika väderleksförhållanden. Vissa år har fler grågäss lämnat Sverige före inventeringen jämfört med andra år.

Antalet inräknade grågäss vid inventeringarna i oktober och november har också visat en stadig ökning genom åren, vilket framgår av diagrammet. 2006 och 2007 var inga undantag. 2006 räknades rekordmånga: 126 000 i oktober och 54 000 i november, men 2007 var totalsummorna för oktober och november något lägre.

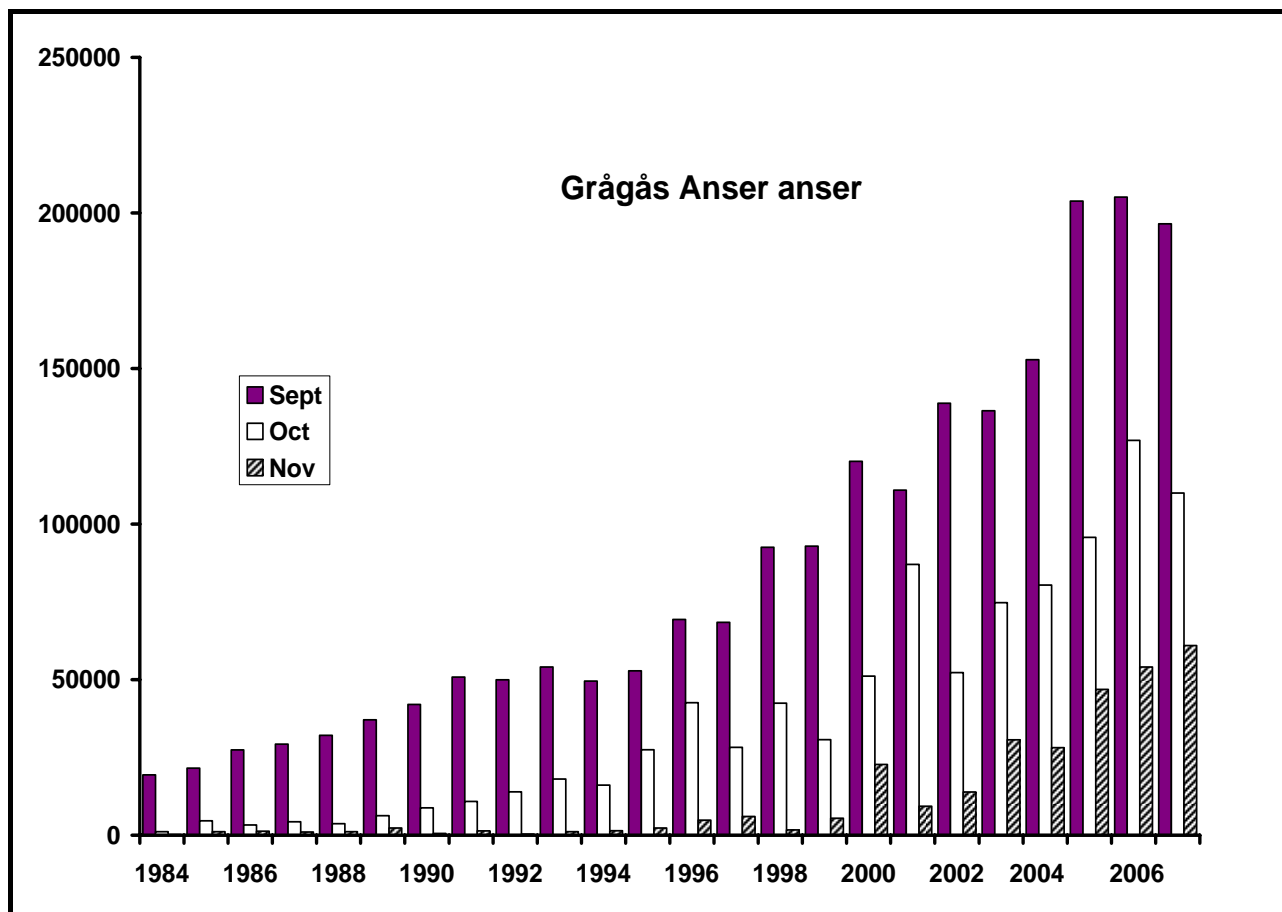

Fig. 25. Antalet inräknade grågäss *Anser anser* i Sverige vid höstinventeringarna i Sverige 1984 - 2007.

Number of Greylag Geese Anser anser counted in Sweden during autumn counts in 1984 – 2007.

Antalet grågäss i januari har varierat en del beroende på vinterns hårdhet (**Fig. 26, 27**). Före år 2000 var antalet grågäss i Sverige i januari lågt även om flockar om några få hundra kunde ses i sydvästra Skåne. Antalet ökade sedan raskt och i januari 2004 sågs 6885 grågäss, men det överträffades 2005 med 20000 inräknade, januari 2006 var en relativt kall månad med en del snö. Totalt sågs 5847 grågäss på de inventerade lokalerna. Den milda vintern 2007 fanns det inte oväntat väsentligt fler grågäss i Sverige än föregående vintrar. Nästan 50 000 räknades in och man kan utgå ifrån att det nog fanns ännu fler på icke besökta lokaler. Januari 2008 var också mild och mer än 50000 grågäss räknades in i Sverige. Grågässen förekom också spridda över en stor del av södra Sverige (**Fig. 26**). Många grågäss som lämnat landet under hösten hade också hunnit återvända till Sverige på en tidig vårflyttning, vilket visats i märkningsprojektet.

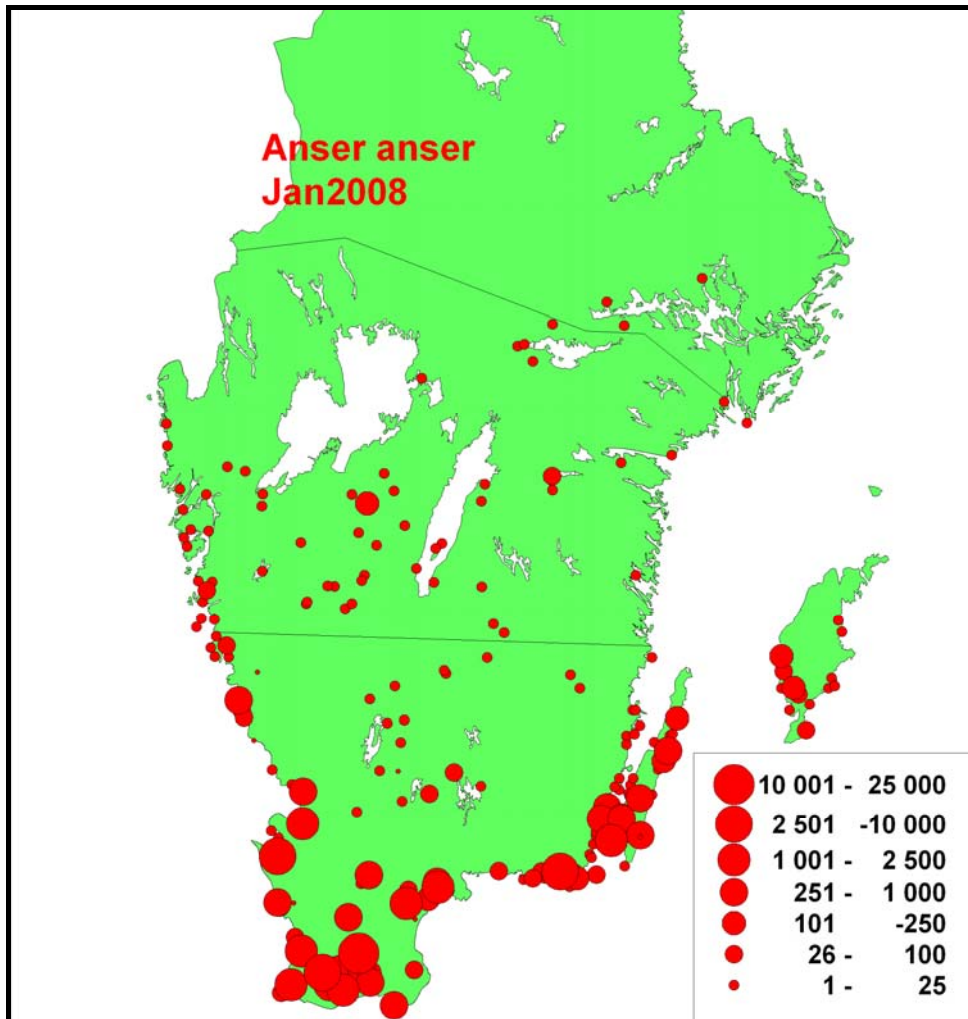

Fig. 26. Grågåsens *Anser anser* utbredning i södra Sverige vid januariinventeringen 2008.
Distribution of Greylag Goose Anser anser in south Sweden at the January count in 2008.

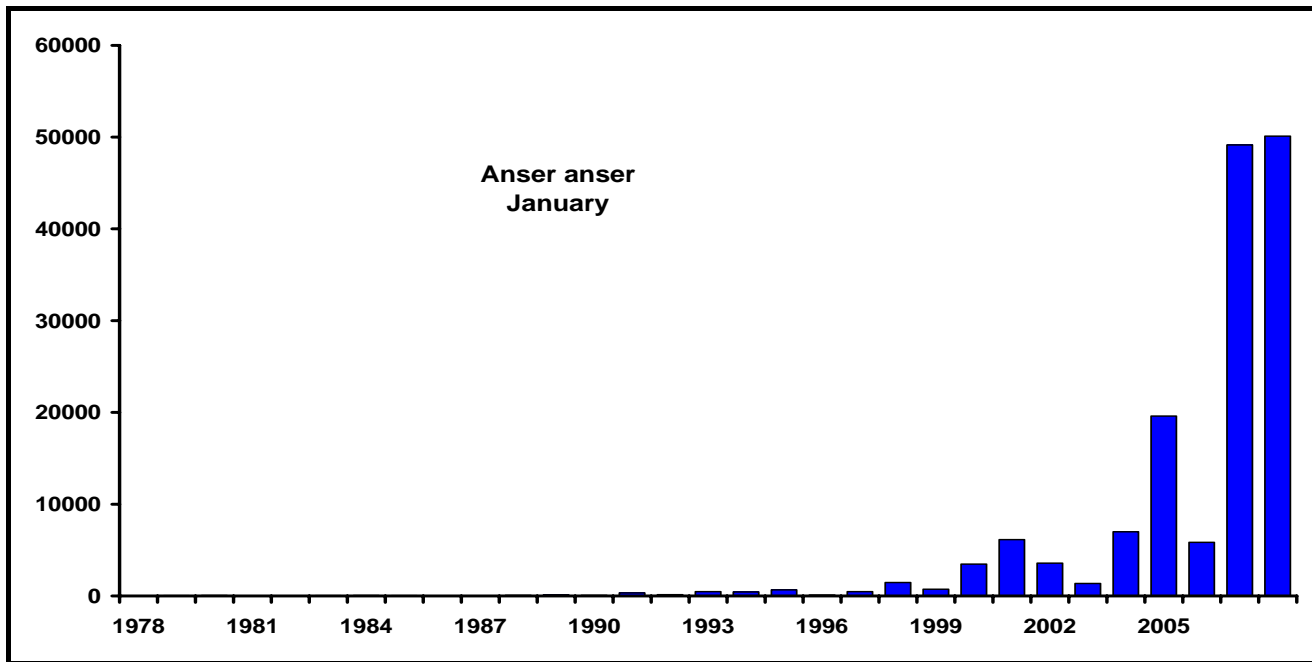

Fig. 27. Antalet grågäss *Anser anser* vid januariinventeringarna i Sverige 1978 – 2008.
Number of Greylag Geese Anser anser at the January counts in Sweden 1978 – 2008.

Sädgås *Anser fabalis*

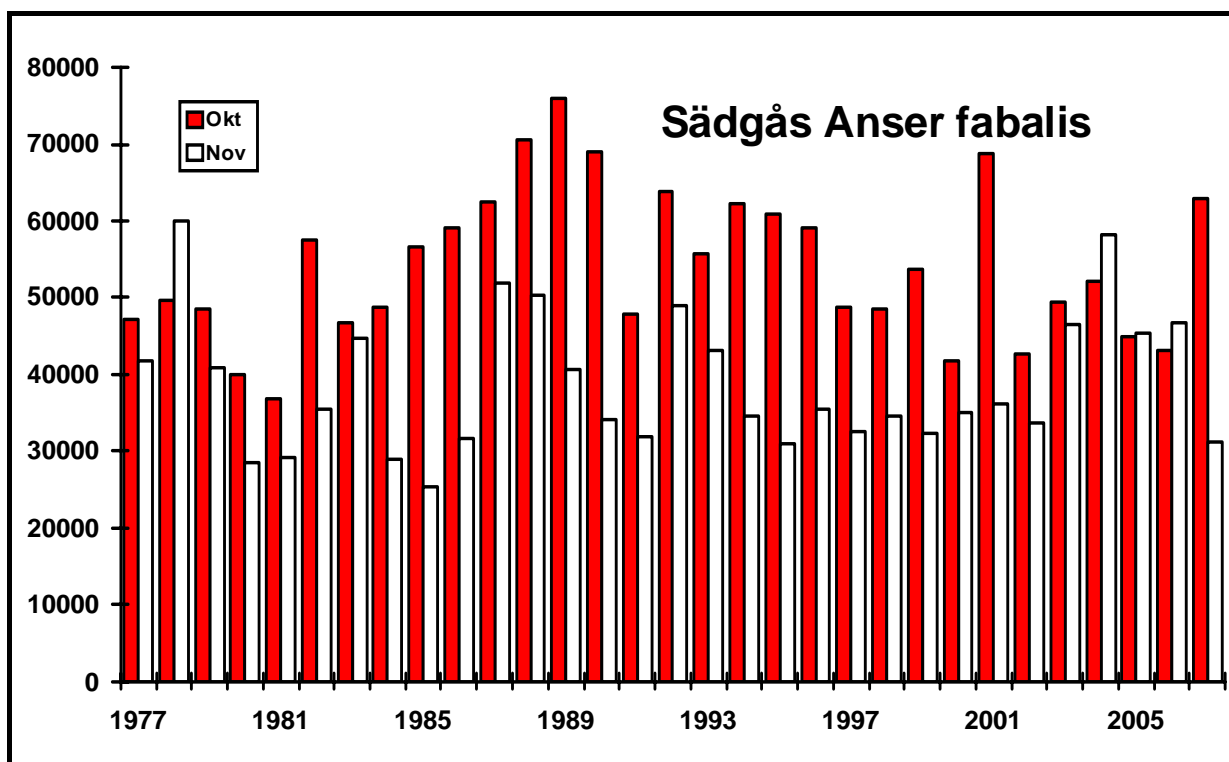

Fig. 28. Antalet sädgäss *Anser fabalis* vid höstinventeringarna i Sverige 1977 – 2007.
Number of Bean Geese Anser fabalis at the autumn counts in Sweden 1977 – 2007.

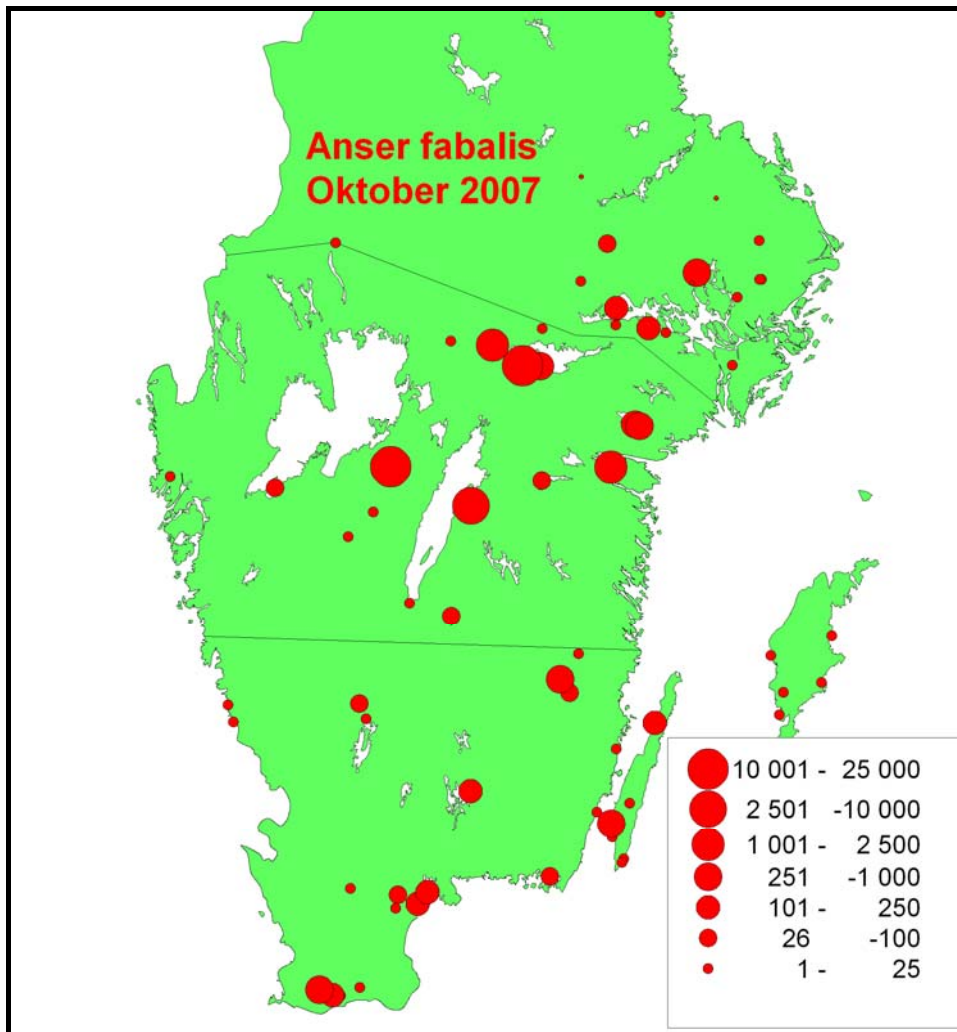

Fig. 29. Sädgåsens *Anser fabalis* utbredning i Sverige vid oktoberinventeringen 2007.
The distribution of Bean Goose Anser fabalis in Sweden at the October count in 2007.

För sädgåsen är oktoberinventeringen den viktigaste eftersom vi då har beståndet väl samlat på ett måttligt antal lokaler (**Fig. 29**) och frostperioder ännu inte hunnit påverka sädgässens utbredning. I oktober finns också en mycket stor del av världsbeståndet av skogssädgäss inom landets gränser. I november (vissa år) och särskilt i januari har en betydande del av sädgässen flyttat ut ur landet och den andel av beståndet vi har kvar är starkt beroende av väderleksförhållandena.

Vid årets oktoberinventering inräknades inte mindre än 62000 sädgäss, vilket är väsentligt mer än de närmast föregående höstarna då antalet sädgäss legat kring 50000 (**Fig. 28**). Ungefär lika höga antal räknades senast i oktober 2001.

Till skillnad från oktoberinventeringarna har antalet sädgäss i landet i november varit betydligt mer stabilt om man undantar ett par av de första åren. Antalet sädgäss i november har de flesta år legat mellan 30 000 och 40 000 med ganska måttliga fluktuationer. Åren 2003 -2006 var novembersummorna något högre med mer än 45000 sädgäss i landet, men 2007 var antalet åter lägre, kring 30000. Detta låga antal torde betingas av relativt kallt väder i landet norr om Skåne före inventeringen.

Som påpekats i tidigare rapporter visar de svenska inventeringsresultaten för oktober en neråtgående trend för sädgåsen i landet från toppnoteringen med 80 000 1989 till ca 50 000, även om högre oktobersiffror för 2001 och 2007 sticker av från denna bild.

Under hösten 2003 startade åter intensiva studier av sädgåsen i norra Tyskland och Polen, där resterande taiga-sädgäss brukar finnas om höstarna. Preliminära resultat från dessa inventeringar tyder på en reell minskning av sädgåsbeståndet. Totalt torde det europeiska beståndet av taigasädgås nu vara ca 70000 – 90000 och inte över 100000, som antagits tidigare. Enstaka år med högre oktobersiffror i Sverige kan ev. förklaras av ändrade flyttningvägar vissa år med en högre andel av beståndet flyttande genom Sverige. Hur det förhåller sig i verkligheten får en gemensam analys av de svenska och tysk/polska räkningarna utvisa.

Januari 2007 var mycket mild före inventeringen, vilket medförde att 39270 sädgäss kunde registreras. Den milda vintern 2008 sågs ännu fler sädgäss, 40130, den hittills högsta siffran för januari (**Fig. 30**). Generellt har januari antalet visat en betydande variation mellan åren beroende på väderförhållandena, vilket gör att januariinventeringen knappast kan ge ett säkert underlag för att bedöma populationsutvecklingen. Tidigare var januari-sädgässen i huvudsak koncentrerade till Skåne, men under de båda senaste vintrarna har fler och fler sädgäss setts i Sverige norr om Skåne vid januariinventeringen (**Fig. 31**).

Bland sädgåsen har ett mindre antal tundra sädgäss kunnat urskiljas bland de dominerande taigasädgässen.

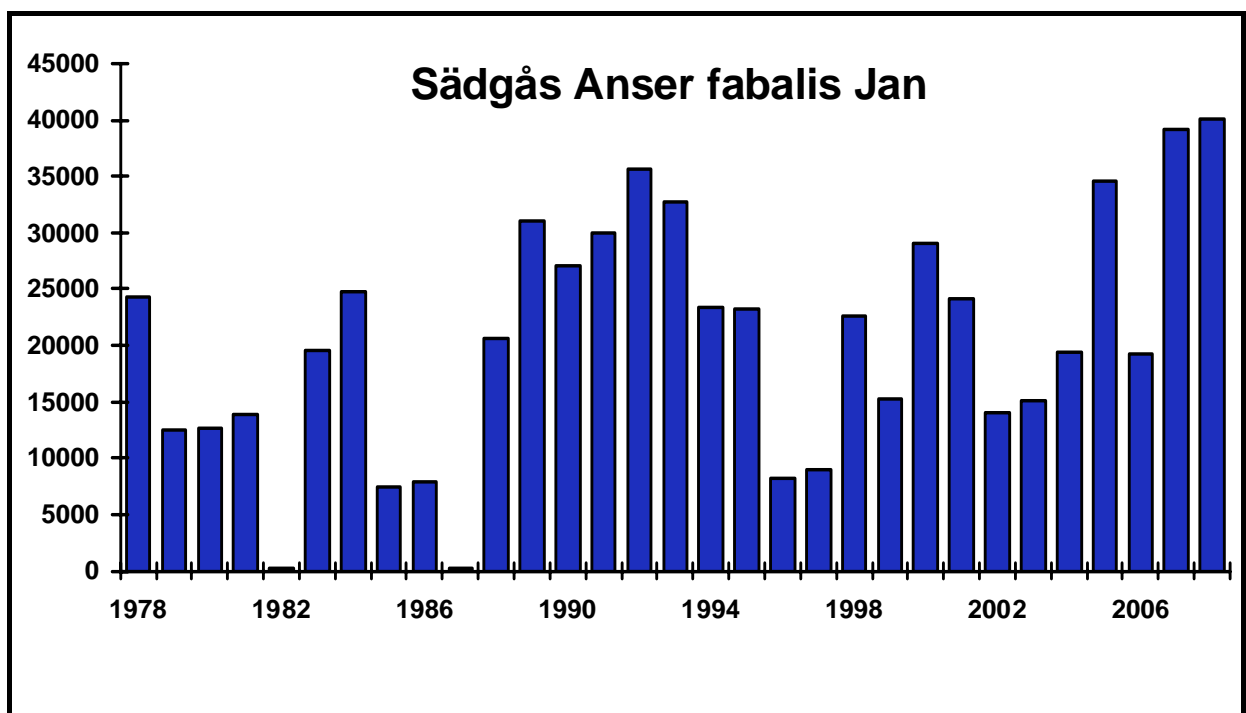

Fig. 30. Antalet sädgäss *Anser fabalis* vid januariinventeringarna i Sverige 1978 – 2008.
Number of Bean Geese Anser fabalis at the January counts in Sweden 1978 – 2008.

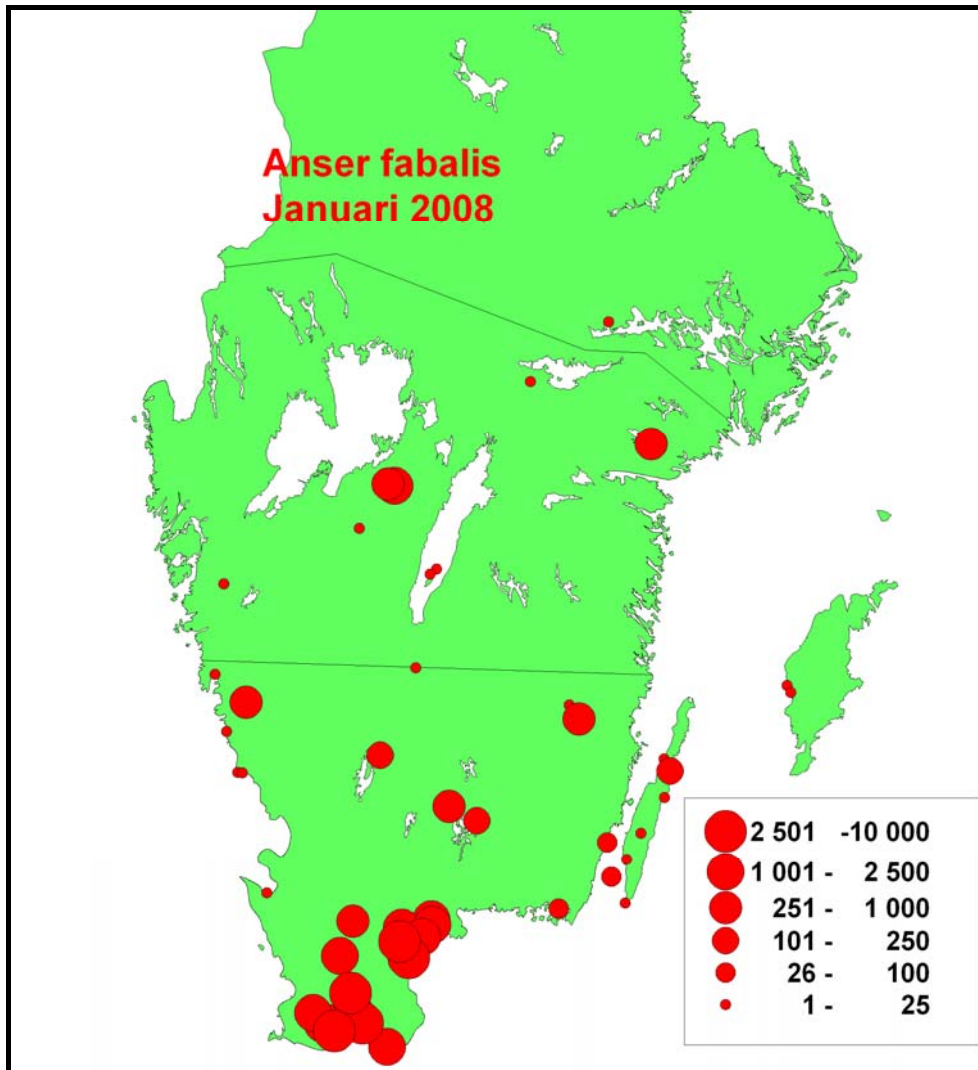

Fig.31. Sädgåsens *Anser fabalis* utbredning i Sverige vid januariinventeringen 2008.
The distribution of Bean Goose Anser fabalis in Sweden at the January count in 2008.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchos*

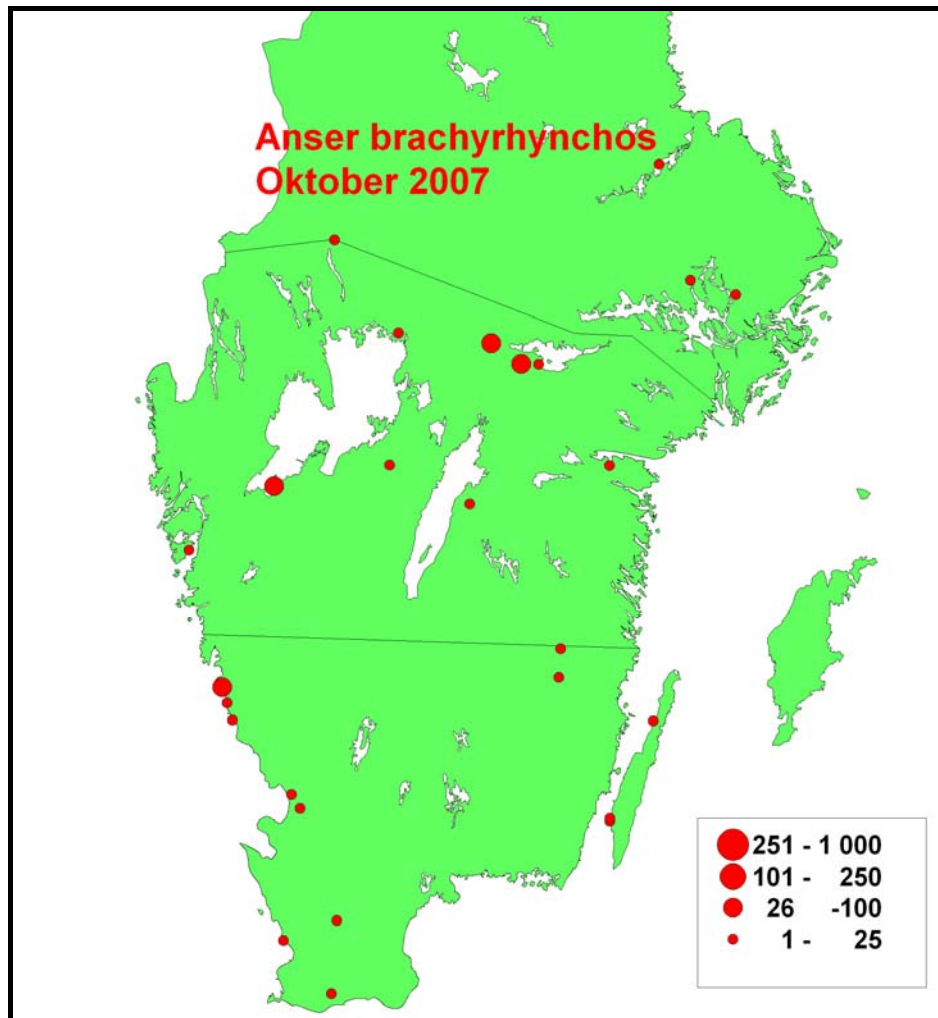

Fig. 32. Spetsbergsgåsen *Anser brachyrhynchos* utbredning i Sverige vid oktoberinventeringen 2007.

*The distribution of Pinkfeet *Anser brachyrhynchos* in Sweden at the October count in 2007.*

Under hösten har spetsbergsgåsen varit väl spridd på de olika gåslokalerna i södra Sverige utan någon klar tendens i utbredningen (**Fig. 32**). De flesta spetsbergsgäss har förekommit insprängda i de större flockarna av sädgäss.

Spetsbergsgåsen har regelbundet observerats i mindre antal i främst sädgåsflockarna på olika lokaler i södra Sverige. Fram till år 2000 låg totalsumman under 100 individ vid de flesta inventeringarna, men de senaste åren har allt fler spetsbergsgäss rapporterats med totalsummor på upp till 250 under hösten (**Fig. 33**). I januari har antalet vanligen varit lägre.

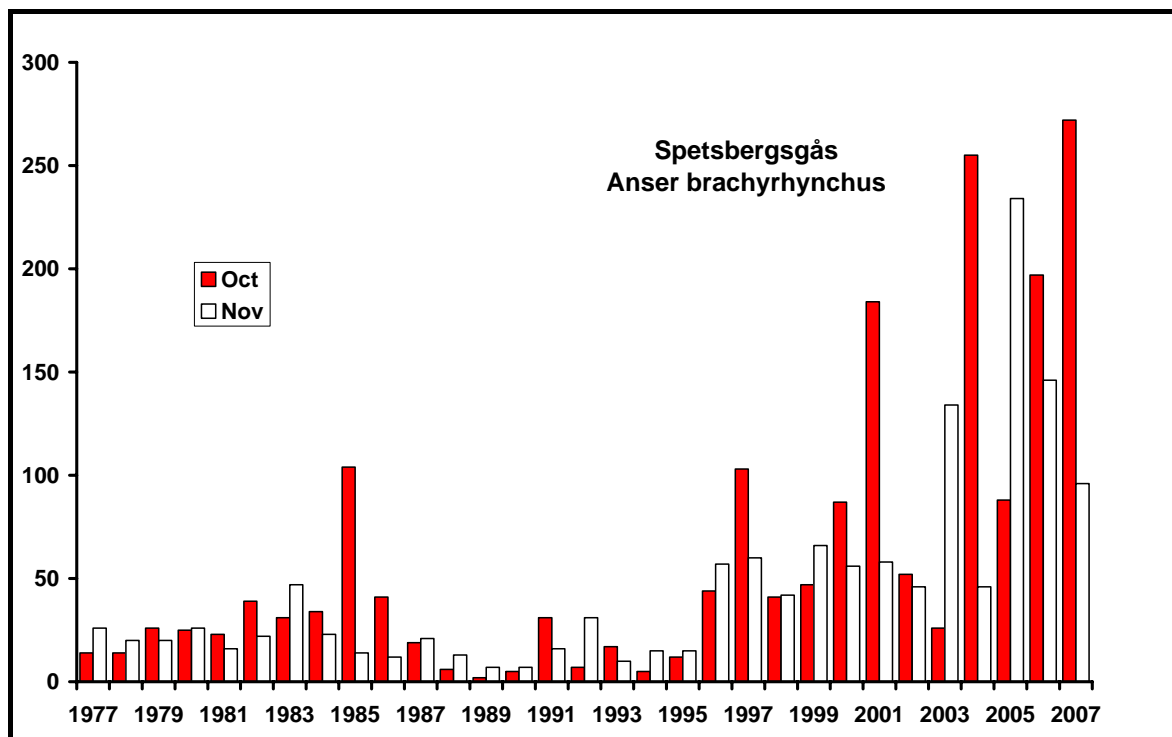

Fig. 33. Antalet spetsbergsgäss *Anser brachyrhynchus* vid höstinventeringarna i Sverige 1977 – 2007
Number of Pinkfeet Anser brachyrhynchus at the autumn counts in Sweden 1977 – 2007.

Bläsgås *Anser albifrons*

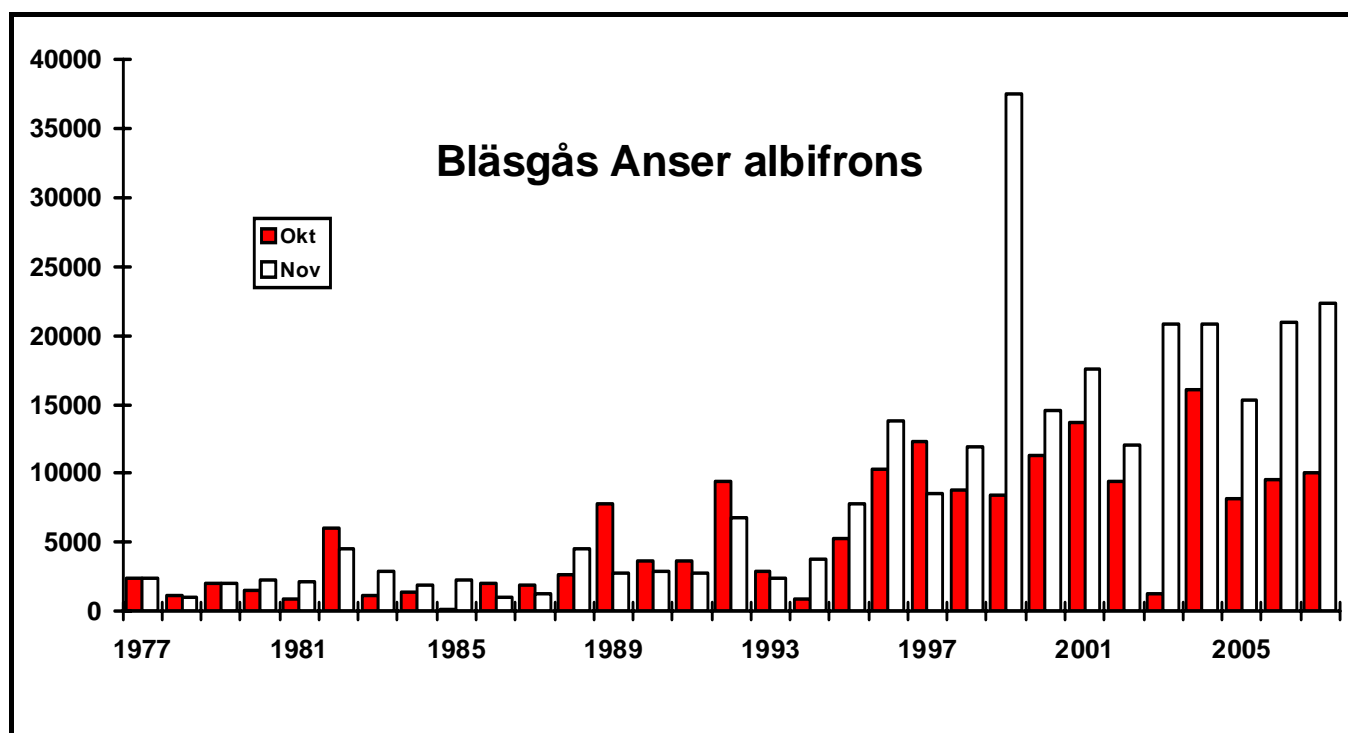

Fig. 34 Antalet bläsgäss *Anser albifrons* vid höstinventeringarna i Sverige 1977 – 2007.
Number of White fronted Geese Anser albifrons at the autumn counts in Sweden 1977 – 2007.

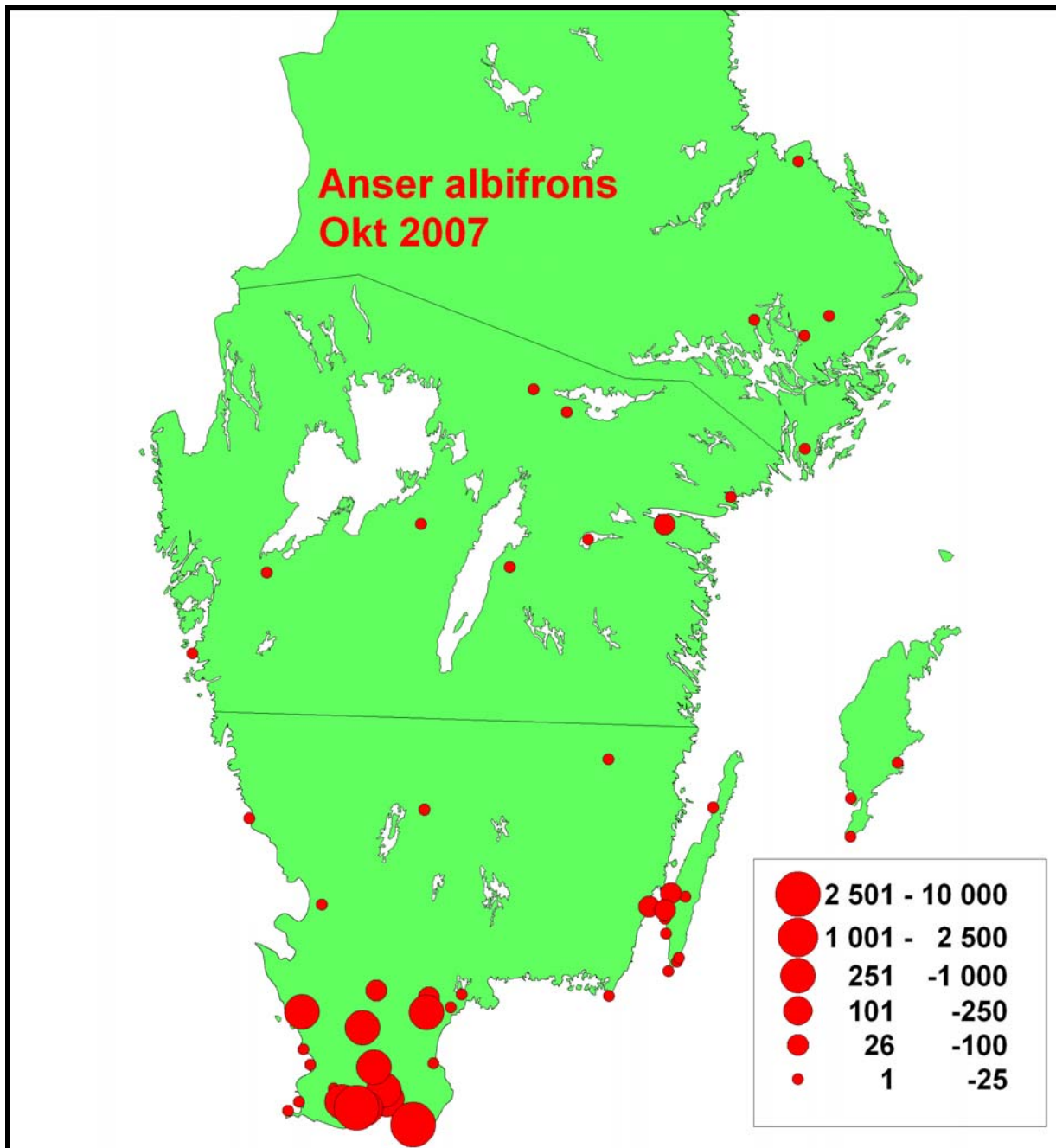

Fig. 35. Bläsgåsens *Anser albifrons* utbredning i Sverige vid oktoberinventeringen 2007.
*The distribution of White-fronted Goose *Anser albifrons* in Sweden at the October count in 2007.*

De senaste åren har antalet bläsgäss i oktober vanligen varierat mellan 8000 och 12000 individ (**Fig. 34**), medan antalet före 1995 vanligen var väsentligt lägre. 2006 och 2007 avvek inte från denna bild. I november har bläsgässen normalt varit fler och i november 2006 och 2007 räknades mer än 20000 på de olika lokalerna. Merparten av alla bläsgäss har setts i Skåne (**Fig. 35**).

Bläsgåsen är ganska känslig för frost och under kalla vintrar saknas den nästan helt i landet. 2007 var en extremt mild vinter åtminstone fram till och med midvinterinventeringen. Antalet bläsgäss var också högt, över 20 000 att jämföra med den tidigare högsta januarisumman på 7000 2001. Antalet bläsgäss var lägre i januari 2008 även om vintern var mild, ca 11000 (**Fig. 36**)

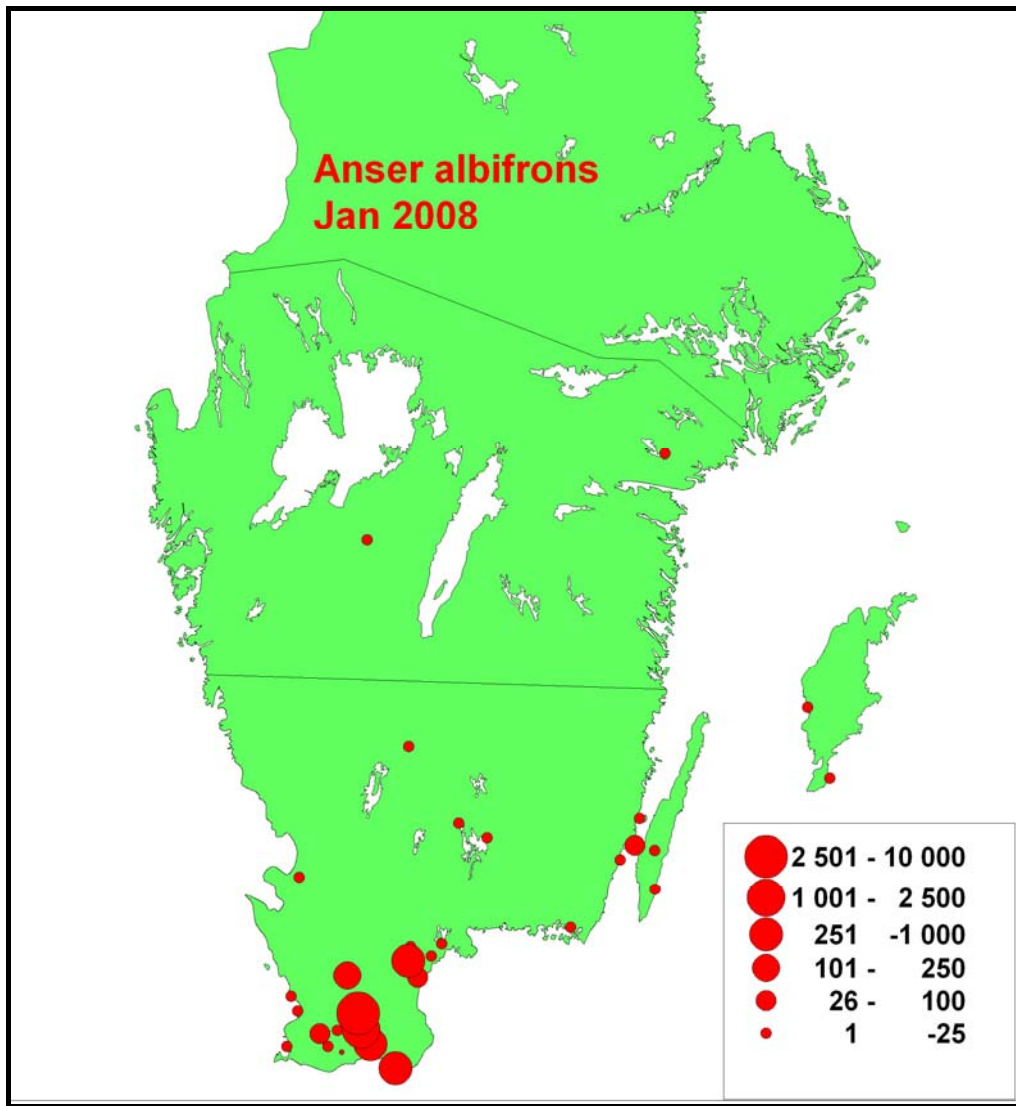

Fig. 36. Bläsgåsens *Anser albifrons* utbredning i Sverige vid januariinventeringen 2008.
*The distribution of White-fronted Goose *Anser albifrons* in Sweden at the January count in 2008.*

Kanadagås *Branta canadensis*

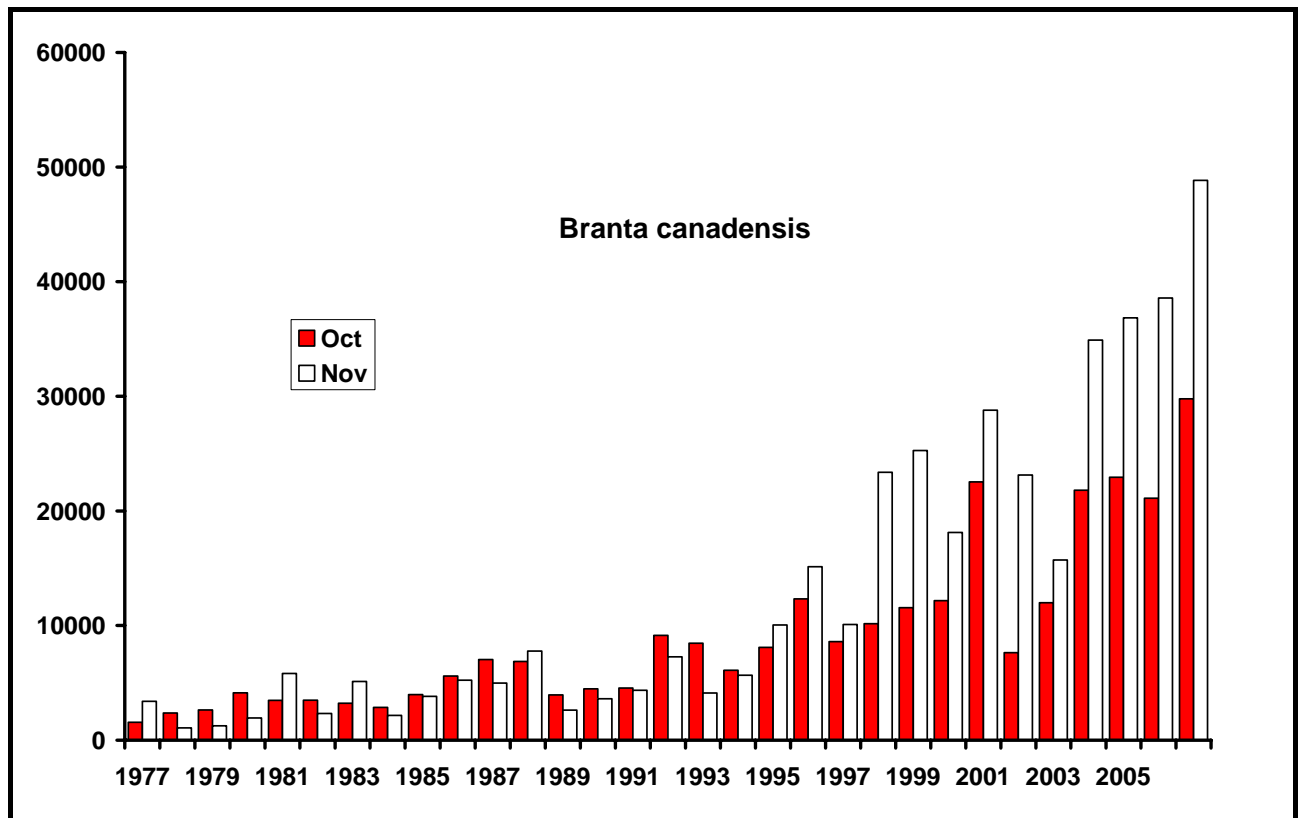

Fig. 37. Antalet kanadagäss *Branta canadensis* vid höstinventeringarna i Sverige 1977 – 2007. *Number of Canada Geese *Branta canadensis* at the autumn counts in Sweden 1977 – 2007.*

Kanadagåsen förekommer mer spridd än sädgåsen och omfattas därför inte lika effektivt av inventeringarna som denna. Under höstarna ses sålunda endast en mindre del av landets kanadagäss på de inventerade lokalerna. Det är svårt att skatta hur stor del av beståndet som täcks in under hösten eftersom arten är mycket spridd vid denna tid på året. Siffrorna från de lokaler som inventeras redovisas i tabellerna, men det går inte att få en klar uppfattning av beståndets storlek genom att titta på totalsummorna. Höstinventeringarna visar däremot mycket tydligt kanadagåsens markanta ökning genom åren (**Fig. 37**). Skillnaderna mellan de tre senaste åren var dock inte särskilt markanta även om 2007 låg högre än föregående år och visade de högsta siffrorna för resp. månad. I sammanhanget måste man emellertid tänka på att en hel del lokaler som inventerats de senaste åren kanske inte täcktes lika bra i början. Generellt har antalet kanadagäss vid inventeringarna i oktober och november legat väsentligt lägre än januarisummorna.

I samband med den stora satsningen på gås/traninventering i september 2005 kom en betydligt större andel av kanadagåslokalerna att täckas tidigt på hösten. Vid denna inventering räknades också inte mindre än 43500 kanadagäss, men man måste nog räkna med att en hel del kanadagäss har förbisetts trots den ökade täckningsgraden. Täckningsgraden vid den andra gås/traninventeringen var bättre än 2005, men ändå räknades endast 37300 kanadagäss i september 2006. Även i september 2007 var antalet inräknade kanadagäss ca 37000 (**Fig. 38**). Gås/traninventeringarna i september 2005 - 2007 har också visat att det finns en hel del kanadagäss i norra Sverige på hösten (**Fig. 39**). Täckningen var sämre här under tidigare år.

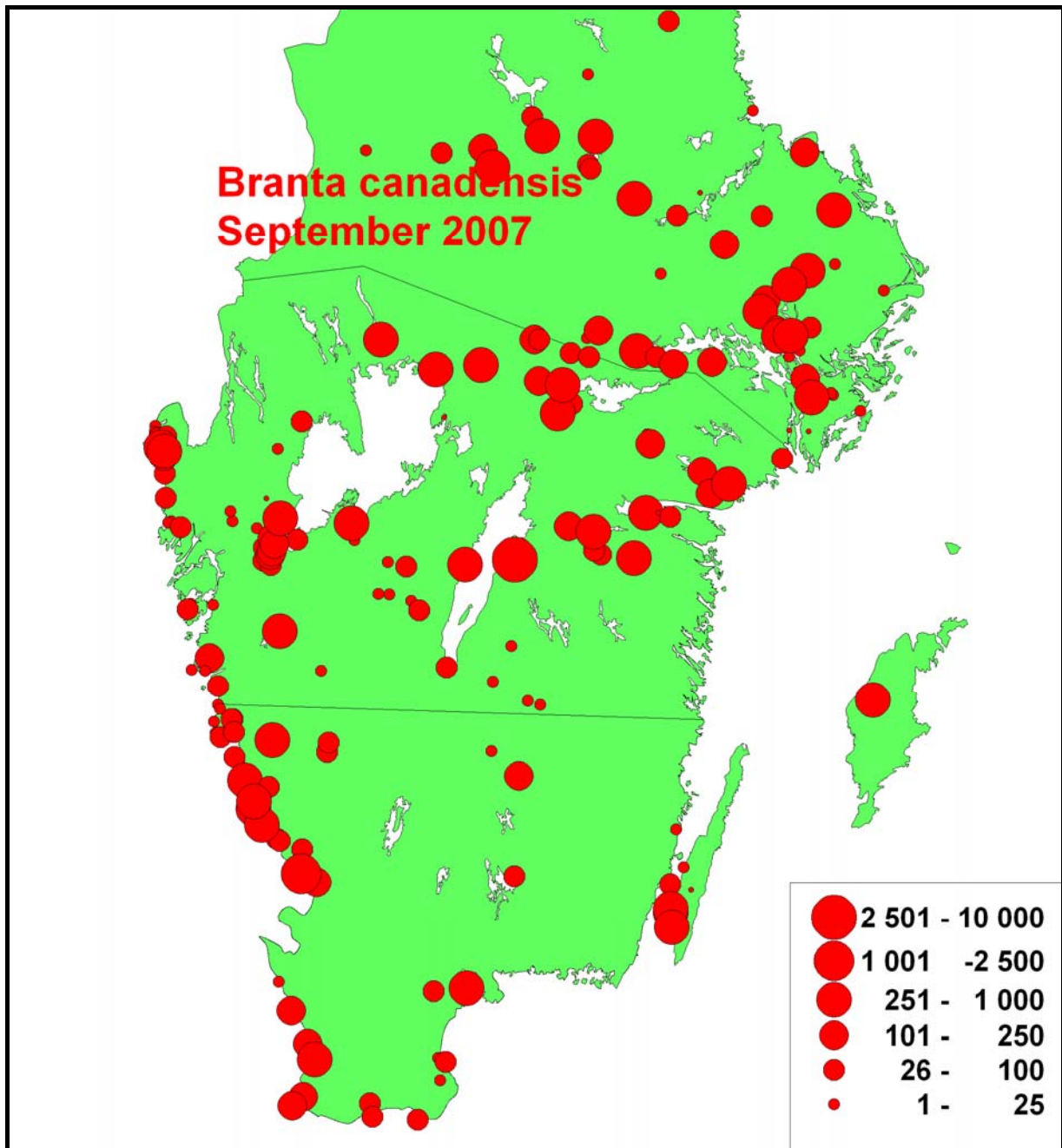

Fig. 38. Kanadagåsens *Branta canadensis* utbredning vid septemberinventeringen 2007.
The distribution of Canada Geese *Branta Canadensis* in south Sweden at the September count in 2007.

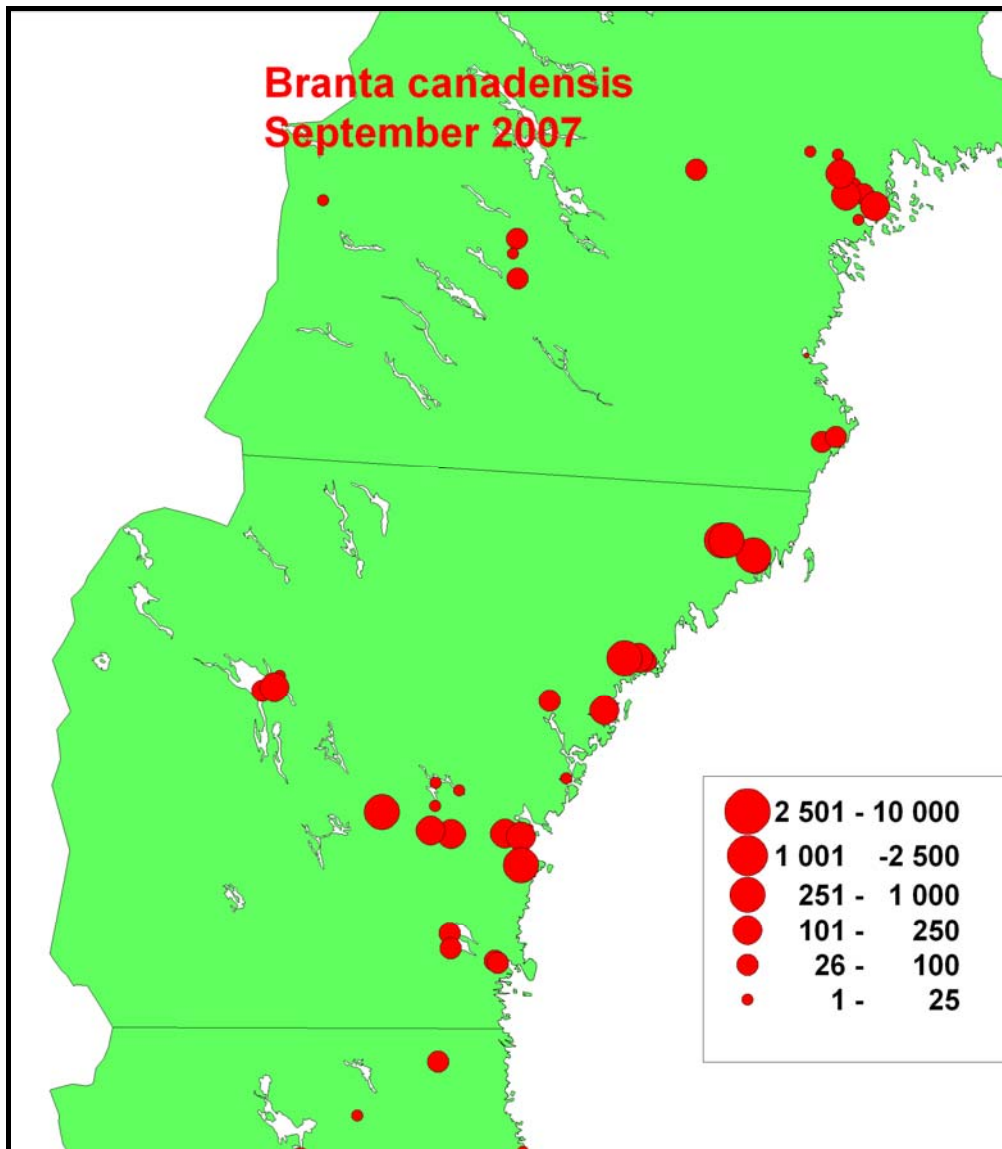

Fig. 39. Kanadagåsens *Branta canadensis* utbredning i norra Sverige vid septemberinventeringen 2007.

The distribution of Canada Geese Branta Canadensis in north Sweden at the September count in 2007.

I januari har merparten av kanadagässen de flesta år lämnat landet norr om Skåne (**Fig. 40**). De är mer koncentrerade och räkningarna motsvarar bättre det antal kanadagäss som finns i landet, även om det fortfarande kan finnas en del oräknade flockar i områden som inte besökts (**Fig. 41**). Trots att januari 2007 före inventeringen var osedvanligt mild och många kanadagäss fanns kvar i områdena norr om Skåne, så räknades inte mindre än 49900 kanadagäss. Förmodligen fanns därutöver en hel del kanadagäss på lokaler som inte kunnat täckas in denna is och snöfria januari. Man kan kanske utgå ifrån att fler kanadagäss fanns kvar i landet denna milda vinter än föregående år. I januari 2008 var antalet kanadagäss åter högre, med 56000 inräknade individ. Man torde kunna räkna med att beståndet i januari 2007 och 2008 var av storleksordningen 60000 – 70000.

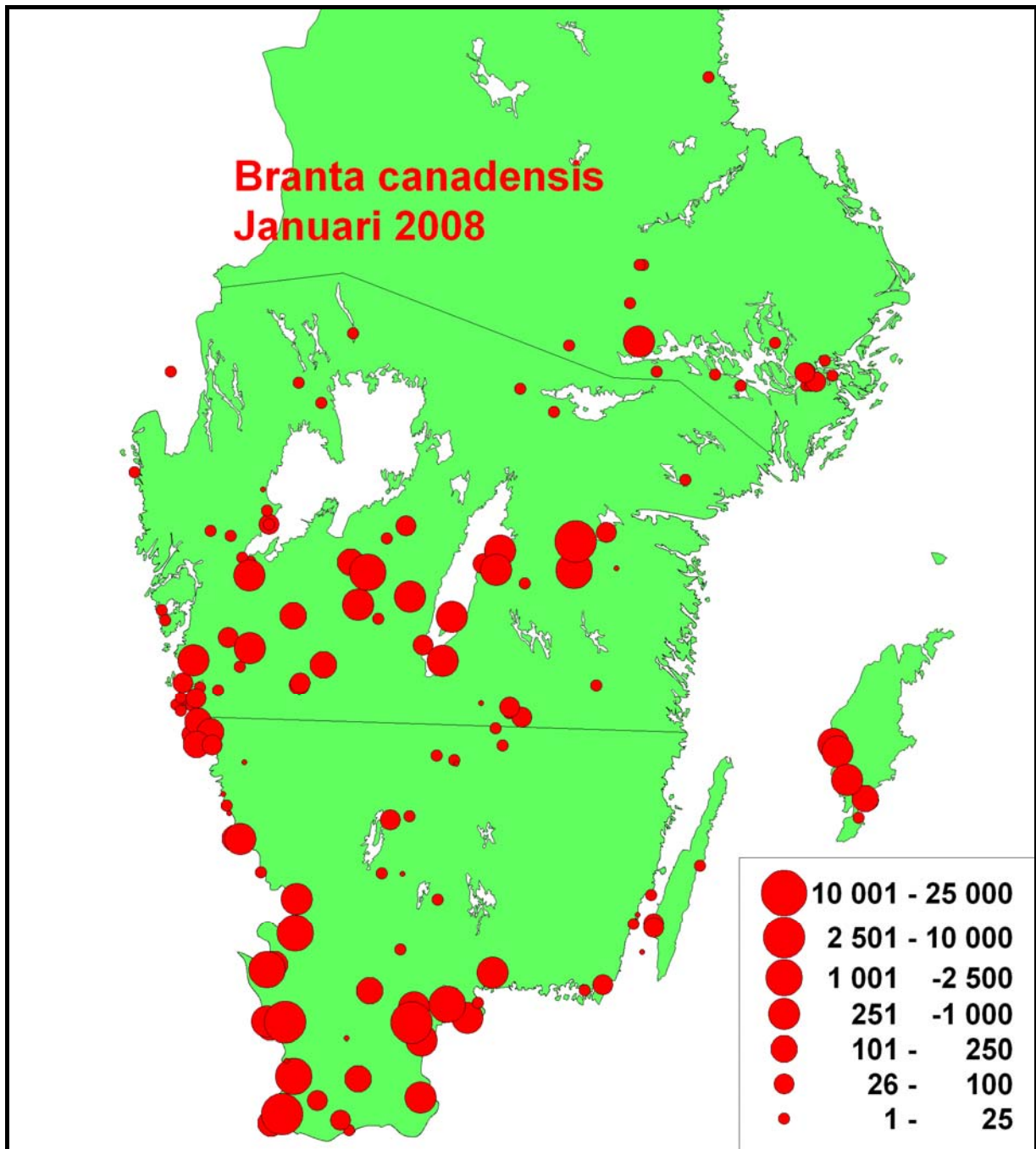

Fig. 40 Kanadagåsens *Branta canadensis* utbredning vid januariinventeringen 2008.
The distribution of Canada Geese *Branta canadensis* in south Sweden at the January count in 2008.

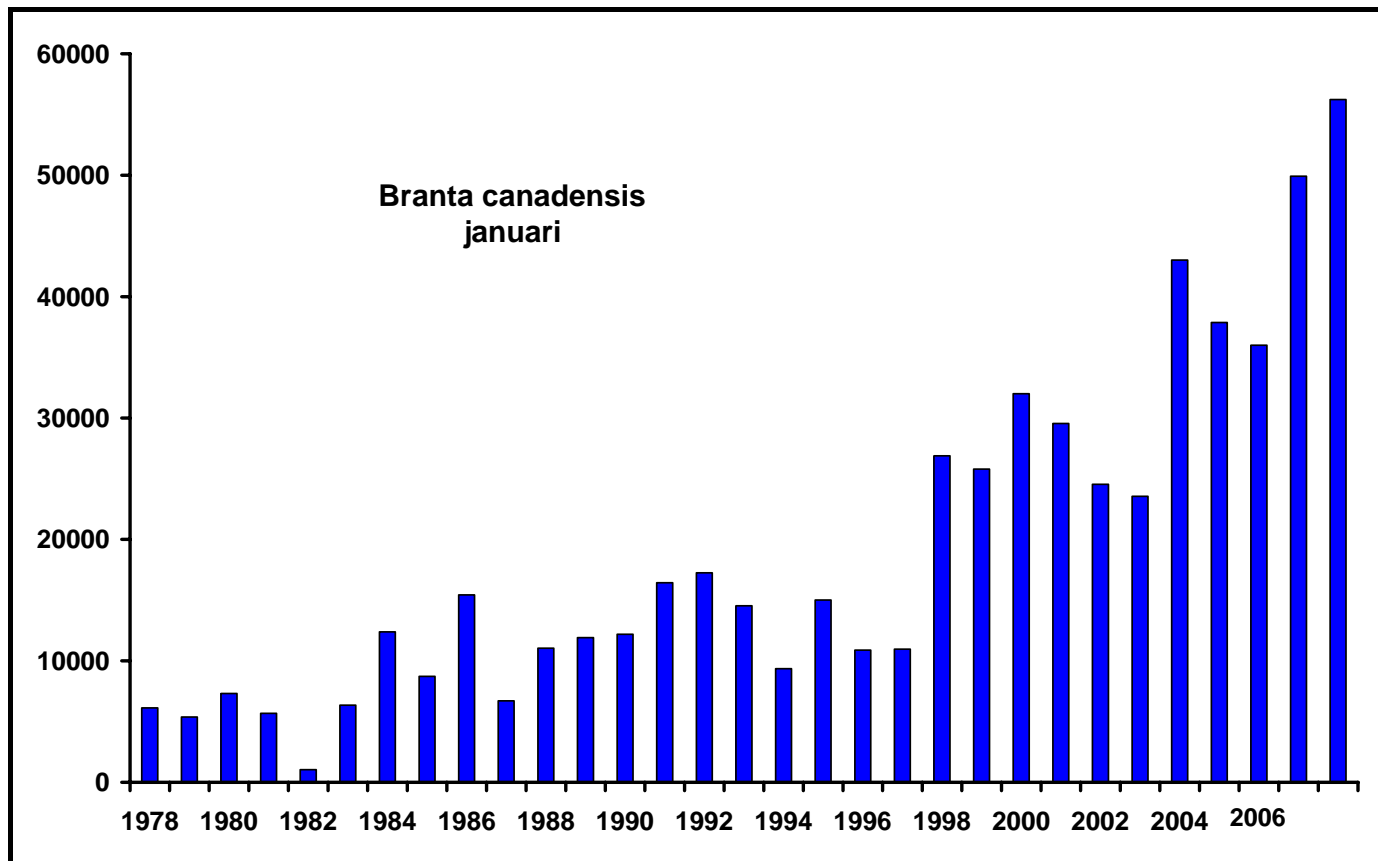

Fig. 41. Antalet kanadagäss *Branta canadensis* vid januariinventeringarna i Sverige 1978 – 2008.
Number of Canada Geese Branta canadensis at the January counts in Sweden 1978 – 2008.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Den vitkindade gåsen tillhör de arter som mest markant ändrat sina rastvanor under de senaste åren. Under de första årens inventeringar förekom endast små grupper och flockar blandade med de andra arterna. Under 1990-talet började emellertid större antal dyka upp och mer än tusentals gäss kunde ses.

Hösten 2000 inträffade en formlig invasion av vitkindade gäss i sydligaste Sverige med rekordmånga 55000 i södra Sverige vid novemberinventeringen (**Fig. 42**). Även de kommande höstarna sågs många vitkindade gäss. Hösten 2006 var det dags för en ny rekordnotering, inte mindre än 78 000 räknades in i oktober och 36500 i november men redan 2007 var det åter dags för en ny rekordnotering med inte mindre än 151000 registrerade vitkindade gäss i oktober.

2006 sågs merparten av de vitkindade gässen har setts i sydvästra Skåne och särskilt då i sydvästhörnet med Foteviken som centrum. Oktober och novembersiffrorna för området var 38 000 resp. 22 000. I oktober 2007 var de vitkindade gässen också vanliga på Öland och Gotland (**Fig. 43**).

I januari ses normalt endast mindre flockar även om vissa årssummer kommit över 100 observerade. Januari 2007 var osedvanligt mild fram till och med midvinterinventeringen och inte mindre än 4305 vitkindade gäss registrerades mot den tidigare högsta noteringen på 1042 i januari 2006. I januari 2008 sågs 3600 individ.

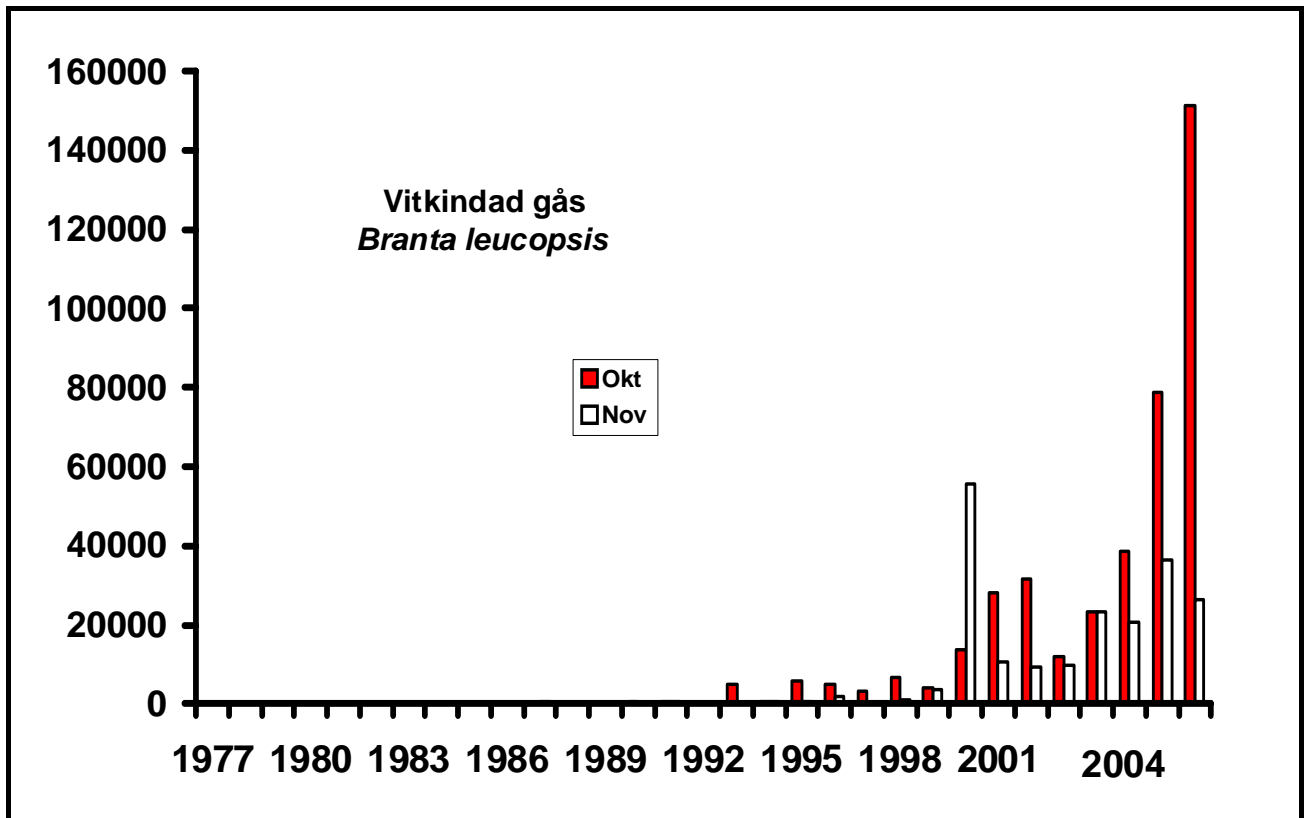

Fig.42. Antalet vitkindade gäss *Branta leucopsis* vid höstinventeringarna i Sverige 1977 – 2007.
Number of Barnacle Geese Branta leucopsis at the autumn counts in Sweden 1977 – 2007.

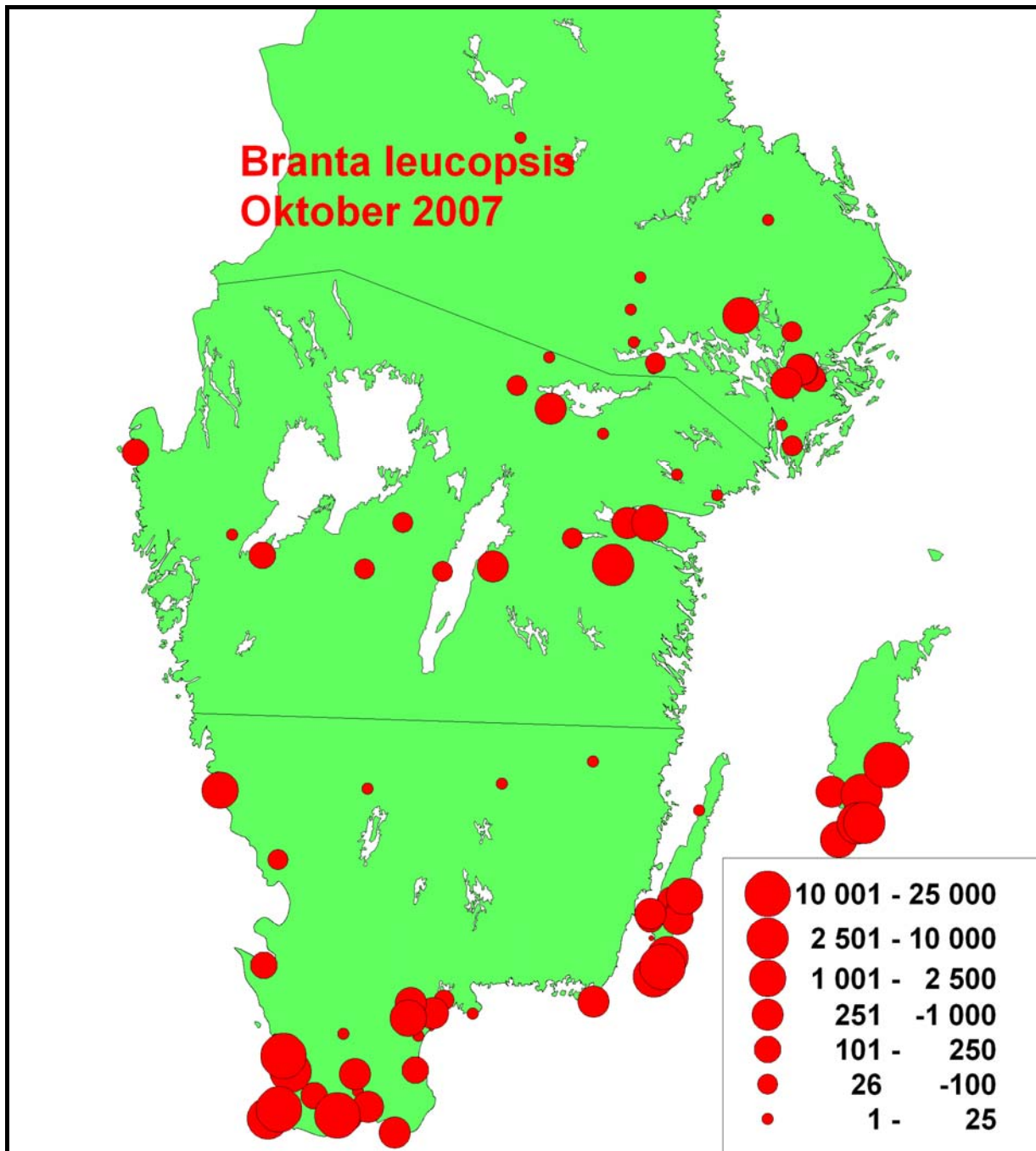

Fig. 43. Vitkindade gåsens *Branta leucopsis* utbredning i Sverige vid oktoberinventeringen 2007.
The distribution of Barnacle Geese Branta leucopsis in Sweden at the October count 2007.

TACK

De internationella sjöfågelinventeringarna och gåsinventeringarna hade inte kunnat genomföras utan de stora insatser som gjorts av alla de fågelräknare som utan ersättning år ut och år in spanat av våra kuster, inlandsvatten och gåslokaler. Ca 300 observatörer medverkade i andfågelinventeringarna. Däremot är det svårt att beräkna antalet deltagare i gås/traninventeringen, då många rapporterade via SVALAN. Samtliga inventerare tackas å det varmaste för sin medverkan i projektet.

De internationella sjöfågelinventeringarna finansieras genom Naturvårdsverkets miljöövervakning, tema landskap. Gåsinventeringarna stöds med anslag från Svenska Jägarförbundet (Forskningstjugan) samt de sista tre årens gås/traninventering i september (Viltskadecentrum).

Kontakt adress:

Contact address:

Leif Nilsson, Ekologihuset, S- 223 62 Lund, Sweden

Leif.nilsson@zoekol.lu.se